

Hanne Reintoft (DKP):

Nu er der da ingen grund til, at hr. Gudme bliver så vred på mig, fordi han ikke selv rigtig kan finde rundt i pensionistlovgivningen, den er også svær. Men det er ikke at overdrive at sige, at det er svært at klare sig for 1.150 kr., men det er jo en sag, vi kan debattere med folk i den næste valgkamp.

Jeg vil godt lige til hr. Ib Christensen og også til repræsentanten for fremskridtspartiet sige, at vi da vist alle sammen er enige om, at det er bedre at forebygge end at finde den nødløsning, der hedder invalidepension. Men jeg har snart hørt det så mange gange i debatterne herinde, at jeg vil advare lidt, for det er lidt af en utopi. Fru Ebba Strange har talt om arbejdspresset. Samtidig har vi sammen med Norge Vesteuropas højeste pensionsalder, og det, at vi alderspensionerer folk så sent, gør jo også, at i gruppen 50-60 år har vi ca. 9 pct. af befolkningen på invalidepension. Vores folkepensionsalder er for høj.

Må jeg så lige sige til ministeren, at jeg var glad for det klare svar om boligsikringen, men jeg må meget henstille, at man gør noget ved dette problem, for sidste gang vi havde sådan en regulering, var der jo landet over eksempler på, at folk mistede i boligsikring, hvad de fik i en kompensation som denne her, og det virker meget urimeligt og gør folk meget kede af det.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Hvis vi standser den kraftige afgang fra arbejdspladserne, som skyldes, at det er så lidt, folk får lov til at beholde, når skatten er betalt og udgifterne ved arbejdet er betalt, så vil de folk, som bliver tilbage på arbejdspladserne, også blive mindre stressede. Der vil blive flere til at arbejde, og produktionen vil stige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om social bistand.

(Lovforslaget (nr. 45) findes i tillæg A. sp. 641, fremsættelsen i tidenden sp. 595).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Eva Gredal (S):

Jeg vil gerne takke ministeren for den hurtige fremsættelse af lovforslaget om social bistand.

Vi sidder i dag med et meget stort materiale foran os bestående af svar på over 200 spørgsmål og kommentarer til henvendelser fra en lang række organisationer.

Det er et stort arbejde for nye medlemmer af dette ting at sætte sig ind i dette materiale. Men jeg er helt enig med ministeren i, at den mest praktiske form er valgt her ved at genfremsætte lovforslaget uændret. Det skete også ved genfremsættelsen af lovforslaget i første samling i 1973, og baggrunden var den, at folketingets socialudvalg var enedes om denne form, således at man kunne arbejde videre på baggrund af de spørgsmål og svar, der var givet i den foregående samling og derefter tage de principper, der endnu ikke havde fundet deres endelige løsning, op til generel debat i udvalget.

Hele bistandslovforslaget var jo fra første færd lagt frem til åben debat her i tinget, og jeg lagde selv i min første fremsættelse vægt

[Eva Grødal.]

på at stå åben over for udvalgsarbejdet. Det er også mit håb, at den nuværende socialminister vil have denne indstilling.

Der står jo endnu nogle tunge principielle ting tilbage. For udenforstående — det vil sige folk uden for dette ting — kan det virke mærkeligt, at lovforslag genfremsættes uændret, uagtet der er lovet ændringer i lovforslaget og dette også udadtil er blevet udtalt af såvel minister som medlemmer af folketingets socialudvalg. Det er forståeligt, at det virker sådan, men jeg beder om, at man forstår, at man ved så omfattende lovgivning finder denne arbejdsform den bedste; så kan hovedprincipperne jo, når alle svar foreligger, få en bedre behandling.

Jeg skal ikke gå ind i en gennemgang af lovforslaget, men henviser til den tale, som socialdemokratiets ordfører holdt ved førstebehandlingen den 6. februar 1973. Jeg skal derimod opholde mig ved nogle af de hovedpunkter, der står tilbage at løse.

Ikrafttrædelsestidspunktet den 1. april 1975 er særdeles væsentligt at få overholdt. Der har hersket stor usikkerhed om datoen, og jeg er glad for at få bekræftet, at ministeren har fastholdt dette tidspunkt. Selve ikrafttrædelsesdatoen berører jo mange; jeg tænker her på de ansatte ved de forskellige institutioner, der skal nedlægges. De bør hurtigst muligt have besked om deres fremtidige ansættelsesform og ansættelsessted.

Også hos amter og kommuner, der jo er langt i deres planlægning omkring bistandsloven, er ønsket om at få bistandsloven ført ud i livet vel nu nærmest blevet et krav.

Et andet hovedsynspunkt, som også er diskuteret meget i organisationer, er finansieringsbestemmelserne. Alle er vel nu enige om, at bestemmelserne om finansiering i forslaget til lov om social bistand, som fremkom efter forhandling mellem den daværende regering og Kommunernes Landsforening, ikke er tilfredsstillende. Det må være væsentligt at finde en neutral finansieringsform, således at refusionsordninger for foranstaltninger, der alternerer, er ens. Jeg kan her blot pege på refusion til revalidering og refusion til invalidepensioner.

Det betyder også, at refusionsordninger for store tilgrænsende områder, f. eks. hele sygehussektoren, må ses i relation til denne lovgivning. Jeg undrer mig derfor over, at

regeringen uden sammenhæng med denne lovgivning i sin spareiver foreslår refusionen for sygehusudgifter nedsat.

Socialdemokratiet vil gerne drøfte bloktilskud, men ikke under enhver form. Skal der ydes bloktilskud efter deisen, at man kan spare, hvis det passer én, altså i form af nedsættelse af bloktilskuddet eller i form af dårlig regulering af bloktilskuddet, ja, så må vi melde fra.

Vi vil gerne i udvalget drøfte mulighederne for f.eks. mindstenormer for de områder, som loven spænder over. Der vil i høj grad i cirkulærerne fra ministeriet blive lagt en linje for de forskellige ydelser. Vi skal selvfølgelig ikke skrive cirkulærerne her i folketinget, det er ministerens opgave, men det er væsentligt, at hovedretningslinjerne lægges her. Jeg vil godt understrege, at overgang til bloktilskud kræver kraftig hånd i hanke med kommuners og amters udbygningsplaner. Jeg vil derfor tillade mig at spørge ministeren, om han med henblik på planlægningen i hele det område, som bistandsloven dækker, vil fastsætte generelle forskrifter om udformning af udbygningsplanerne, herunder bl.a. lægge en linje for, hvad der ønskes som mål. Jeg tænker bl.a. på antallet af plejehjemspladser kontra omsorgsarbejdet, antallet af børneinstitutionspladser på daginstitutionsområdet kontra dagplejen og mange andre ting.

Endnu et punkt vil jeg gerne fremdrage; og det er spørgsmålet om forsøgsordninger. Jeg er ikke sikker på, at kommunerne, hvis ikke de opmuntres til det, vil sætte nye ting i gang, specielt ikke under en bloktilskudsordning. Nye former for bistand vil der givetvis være behov for, samfundet ændrer sig jo hele tiden, og derfor vil jeg gerne vide, om ministeren agter at give mulighed for ekstra tilskud til forsøgsordninger.

Gennemgår man de indvendinger, der har været mod lovforslaget, støder man på, at væsentlige ting som rådgivningsvirksomhed og opsøgende og forebyggende arbejde måske ikke har fået en tilfredsstillende placering. Bl.a. ville en rådgivningsordning ikke blive ordentlig på grund af manglende refusion, hvis man fulgte de bestemmelser, der står i lovforslaget for øjeblikket. Såfremt refusionsordningen ændres til bloktilskud, løses problemet, så kan kommunerne satse på det forebyggende arbejde fremfor meget

[Eva Gredal.]

andet. Men ændres refusionsordningen ikke, er det helt givet, at vi må undersøge sagen nærmere.

I øvrigt må jeg være enig i, at den opsøgende virksomhed yderligere må understreges i loven, ligesom fællesordninger om rådgivning og vejledning af klienter for flere kommuner ikke kan være rigtig. Denne rådgivning må være til stede i den enkelte kommune så nær borgerne som muligt.

Det er en stor lovgivning, der her forhåbentlig snart gerne skulle finde sin afslutning, en lovgivning, som på mange områder kommer til at berøre borgerne i samfundet. Men borgerne kan ikke være tjent med, at de, såfremt de kommer i en situation, hvor de har hjælp behov, får en hjælp, og herunder f.eks. også rådgivning, som alene ydes med henblik på det socialministerielle område. Socialpolitik i dag er meget andet: det er arbejdsmarkeds-, uddannelses-, bolig- og kulturpolitik, og det betyder, at der må stilles krav i form af viden til de mennesker, der skal hjælpe borgerne. En uddannelsesreform må være en af de ting, der må siges at være særdeles vigtig at få gennemført på det sociale område. Også her tiltrænges en rationalisering, hvilket også uddannelseskommissionen på det sociale område har peget på.

Man kunne godt spørge: skal vi blive ved med at have to former for uddannelse — jeg tænker her på den kommunale sociale uddannelse og på socialrådgiveruddannelsen? Efter min opfattelse må man nu også tage konsekvensen heraf og lade kommunerne overtage administrationen af sociallovgivningen og finde frem til et uddannelsessystem for de ansatte, som er ens.

Jeg vil gerne slutte med at spørge ministeren, om han har gjort sig nogen overvejelser om dette for bistandslovens gennemførelse i praksis så vigtige område?

Erlendsson (FP):

Lovforslaget om social bistand blev fremsat i oktober sidste år, men nåede ikke at blive færdigbehandlet. Det skulle være af stor interesse, at et folketing med så mange nye medlemmer, ca. halvdelen, nu kunne fordybe sig i dette lovforslag, der samtidig betyder bortfald af en række andre love, som den erstatter. Den nye lov fremstilles som en forenkling af de tidligere love og en

effektivisering af de sociale tilbud. Tiden tillader ikke ved denne første behandling at gå ind på mange enkeltheder i lovforslaget, men visse punkter fortjener at nævnes.

I § 1 siges, at det offentlige skal yde bistand til enhver her i landet, som under hensyn til sine egne eller sin families forhold har brug for rådgivning, økonomisk eller praktisk hjælp, støtte til udvikling eller genoprettelse af erhvervsevnen eller for pleje, særlig behandling eller opdragelsesmæssig støtte.

Ved den nye lovs vedtagelse samles en række hjælpeforanstaltninger under én hat. Det skal muliggøre en bedre helhedsopfattelse af borgerens egen og hans families trangssituation, idet det sikkert er rigtigt i mange tilfælde at forsøge at skaffe sig et sådant overblik. Derfor vil man sammensætte arbejds hold af folk, der under den nuværende ordning har haft hver sin delfunktion at varetage. De skal nu fra begyndelsen kortlægge hvert enkelt tilfælde og forsøge at fastlægge og i samarbejde med klienten nå frem til en helhedsløsning. Man mener, at et sådant holdarbejde vil gøre hjælpen mere effektiv, og man regner med, at administrationen ikke vil fordyres i nævneværdig grad. Dette sidste håb har jeg vanskeligt ved at dele, og det viser sig da også, at P-plan II nærer samme skepsis, idet personaleforbruget ved sociale serviceydelser eksklusivt særforbrug, hvad angår rådgivning og administration, i årene fra 1972-73 til 1987 angives at ville stige fra 9.200 til 20.000. Det er en stigning, der på ingen måde forbavser mig efter de erfaringer, der foreløbig er gjort ved de møder i socialforvaltningerne, hvortil læger har været indkaldt vedrørende langtidssygemeldte patienter i ambulans praksis. Sådanne møder tager grusomt megen tid, og resultaterne synes næsten altid at være meget små.

Der er derfor også i fremskridtspartiets program peget på en ganske anden måde at løse bistandslovens opgaver på, men ændringsforslag i den retning ville give en helt anden lov og kan derfor ikke fremføres her. Vi tror, at mange kokke tordærver maden, og at få, men kompetente folk, ville gøre det langt bedre.

Hvis meningen med det lovforslag, vi i dag behandler, imidlertid er den ideelle: at forsøge at danne sig det mest fuldstændige

[Erlendsson.]

billede af den enkeltes trangssituation, må jeg sige, at jeg er noget forbavset over det svar, der er givet på spørgsmål 18 i bilag til beretning til socialudvalget om indberetningspligt vedrørende misbrug af loven. Svaret går nemlig ud på, at en indberetningspligt om formodet misbrug til personer i offentlig tjeneste eller til andre, f.eks. læger, må imødeses med stor betænkelighed, bl.a. fordi det kunne betyde en belastning af forholdet mellem patient og læge. Denne mistillid over for lægen finder jeg meget ilde anbragt, og jeg forstår slet ikke, at sådanne oplysninger, der i høj grad kunne medvirke til ofte på afgørende måde at tegne et billede af en trangssituation, ikke må blive kendt af dem, som skal bevilge hjælpen.

Man tror da vel ikke, at nogen læger tillader moralske forhold at spille ind i deres bedømmelse af en trangssituation til skade for klienten. Sagen er, det vil være lettest at finde frem til formen for og måden, hvorpå den bedste hjælp til klienten kan ydes, når intet afgørende mangler i beskrivelsen af en situation.

Det kan i en sådan beskrivelse, en sådan opklaring, ligeledes være af yderste vigtighed for behandlingen af en vis gruppe klienter, som i disse år er i særlige vanskeligheder, nemlig narkomanerne, at kendskabet til alle omstændigheder vedrørende misbrug af narkotika er så fuldstændigt som muligt, for at den mest effektive hjælp kan ydes dem.

Jeg ved godt, at denne udtalelse kan rejse en storm af protester. Man vil måske tale om kartoteker og diskrimination. Imidlertid har sundhedsstyrelsen i mange år tørt lister over de læger, sygeplejersker, farmaceuter og apotekere, der har været i farezonen og af denne grund har skullet hjælpes. Jeg indser ikke, hvorfor lignende oplysninger ikke skulle være tilgængelige for effektivisering af hjælpeforanstaltninger for resten af befolkningen.

Mens jeg er ved narkotikaproblemet, vil jeg bruge de sidste minutter til omtale af en aktuel sag, som også vedkommer dette lovforslag, i hvilken anledning jeg i fredags brugte tre formiddagstimer til så grundig en gennemgang af den såkaldte fristad Christiania, som tiden tillod.

En 14 års pige forlod den 13. november sit hjem her i København og tog ophold i en

gammel kasernebygning, der er hjemsted for adskillige 12-15 års børn og enkelte voksne. Hvad derefter skete, er udførligt beskrevet i Berlingske Tidende den 12. januar i år, og også i mange andre dagblade. Forældrene diskuterede i flere timer med børnene i kaserne uden resultat, og henvendelse til politiet gav heller intet resultat, da Københavns børneværn ligesom i talrige tidligere lignende situationer nægtede at medvirke. Derimod har man fra børneværnet oplyst, at datteren hver uge får udbetalt 150 kr.

Jeg spurgte efter hende derude og fik med tillæg af mange skældsord at vide, at hun ikke mere opholdt sig på Christianias grund, men var flyttet ud i byen, stadig med børneværnets vidende, men uden at forældrene har kunnet genoprette forbindelsen med deres datter.

De smukke bestemmelser angående værn for børn er i principielt uændret form overført fra den gamle til den nye lov, men af det, jeg her har sagt, synes jeg det fremgår med al mulig tydelighed, at det ikke blot er af vigtighed, hvad der står skrevet i en lov, men langt vigtigere, hvem der fortolker og administrerer loven.

I den sidste borgerlige regering var der en udenrigsminister, der gjorde sig store anstrengelser for at redde en ung dansker ud af det uheldige miljø, han var havnet i i et tyrkisk fængsel som følge af en narkodom. Han kom hurtigt på fri fod, og nu er han sammen med flere andre under anklage i en narkosag, som gælder indsmugling af hårde stoffer for et beløb af op til 10 mill. kr. Hvor megen skade han i mellemtiden har kunnet nå at forvolde på ungdommen her i landet og andre steder, er vanskeligt at have en præcis forestilling om, men den må være stor. I dag har vi en socialminister tilhørende det samme parti som den tidligere udenrigsminister. Jeg ved, at forældrene til det omtalte barn i torsdags havde en samtale med ministeren, der lovede dem, at han ville se på sagen angående deres barn.

Jeg håber, socialministerens overvejelser hurtigt vil føre til et resultat, og at han vil gøre sig lige så store anstrengelser, som den tidligere udenrigsminister gjorde, for at redde de ulykkelige børn, som med økonomisk støtte fra Københavns børneværn er henvist til at vokse op i et kriminelt miljø.

I øvrigt afslørede min gennemgang af

[Erlendsson.]

Christianias bygninger så megen elendighed, at det ville tage meget lang tid for mig at gennemgå det hele. Mange nationers ungdom går til grunde derude. I et koldt og mørkt kælderrum fandt jeg også 5 unge mennesker fra Grønland, mænd og kvinder sovende under de mest usle og uhumske forhold. Her er noget for vore grønlandske folketingsmedlemmer at tage fat på.

I øvrigt mener jeg, at narkobekæmpelsen her i landet har slået fuldstændig fejl. Gennem folketingets bibliotek har jeg forsøgt at få at vide, hvor store bevillinger der er givet til formålet, men har fået til svar, at det har man allerede prøvet for et år siden, men da kunne man heller ikke finde ud af det.

Det står imidlertid fast, at det drejer sig om betydelige beløb, så der er intet økonomisk forsømt. Jeg mener derfor, at tiden nu må være inde til, at folk med andre meninger om, hvordan sagen skal gribes an, på baggrund af den hidtidige fuldstændige, åbenlyse fiasko, får lov til at forsøge sig. I 1971 rettede en lægegruppe, blandt hvis medlemmer var flere meget kompetente og anerkendte folk fra Århus, en henvendelse til regeringen herom.

Jeg mener, at tiden nu må være inde til at spørge Århus.

Peter Holst (V):

I ret høj grad er forslaget til bistandslov en organisationsplan for, hvorledes vejledning og økonomisk og praktisk hjælp samt behandling og pleje m.v. skal stilles til rådighed for den, der har brug for det. Forslaget indeholder en systematisering og en sammenkobling af diverse sociale hjælpeparter, der hidtil har flagret for uafhængigt af hinanden. Man kan karakterisere bistandslovsforslaget som den sidste enkelt del af et sæt socialpolitisk værktøj, som blev resultatet af det kommissionsarbejde, der blev igangsat for 10 år siden, bl.a. på initiativ af det nuværende regeringsparti.

Til det af hr. Erlendsson nys nævnte eksempel med pigen, der ikke kunne findes af forældrene, kan man sige, at det foruden en beretning om en personlig tragedie i grunden er et argument netop for bistandsloven ud fra, at det netop er et hovedpunkt i denne lov, at der skal være en bedre samordning mellem de instanser, der skal tage

sig af lovområdets klienter, så det kan i grunden ikke være et modargument imod den samordning, bistandslovsforslaget drejer sig om.

Ligesom socialministeren ved fremsættelsen forbeholdt sig at kunne komme med ændringsforslag under lovens gang igennem folketinget, vil det være naturligt for partierne at søge ting yderligere klarlagt og eventuelt foreslå ændringer, også vedrørende det af fru Eva Gredal her nævnte område om refusionssatser m.v.

Spørgsmålet om børne- og ungdomsværene, der tænkes afløst, er netop nu taget op af Kommunernes Landsforening, og jeg synes, man må have sympati med tanken om at lade socialudvalgene i tiden fra april 1974 til april 1975 fortsat have børneværns-sagerne, indtil det lovsforslag, vi her behandler, kan træde i kraft. Det kunne være medvirkende til at give primærkommunernes socialudvalg en glidende indføring i en væsentlig opgave, som helt og fuldt bliver deres fra bistandslovens ikrafttræden.

At mødrehjælp og revalidering efter denne lov kommer tættere på de folkevalgte forsamlinger, i begge kommunetyper i øvrigt, er en tilfredsstillende ting, der kun kan være med til at befordre det kommunale selvstyre, og der er for mig at se ingen grund til at betvivle, at loven overalt vil blive efterlevet efter sin ånd.

Lovens forskellige paragraffer om institutioner, både dag- og døgninstitutioner, er åbne over for i højere grad at lægge vægten på privatpræget dagpleje. Man har vel hidtil i for høj grad alene villet dække sådanne behov ved institutioner. Der er et ret talende afsnit i perspektivplanredegørelse nr. II — det er afsnit 46 — hvor det fortælles, at mens 100 nye børnehavpladser giver en nettotilvækst på arbejdsmarkedet på 18 heltidsbeskæftigede, så giver 100 nye vuggestuepladser derimod et nettofald på 2 heltidsbeskæftigede. Ting kunne tyde på, at vi ikke rigtig har forstået værdien af at bruge private hjem i det sociale børnepasningsarbejde. Jeg vil gerne have lov at komme ind på en samtale med næstformanden for Københavns børneværn, direktør Ernst Larsen, som Politiken har haft i fjor, den 4. februar: direktør Larsen siger, at en høj standard ikke garanterer trivsel eller resultater. Han advarer imod at tro på, at en institu-

[Peter Holst.]

tion med en autoriseret loftshøjde automa-
tisk kan skabe et miljø, børn trives i. Man
har adskillige eksempler på det modsatte.
Der findes virkelig i befolkningen metoder,
man ikke hidtil har været klar over.

I modsætning til de fleste love er der i
denne en tydelig markering af, hvem loven
ikke omfatter. Jeg tænker på § 6, der slår
fast, at enhver mand og kvinde over for det
offentlige er forpligtet til at forsørge sig
selv, sin ægtefælle og sine børn under 18 år.
Det er sikkert en rimelig og vel egentlig en
selvfølgelig ting at få slået fast i selve loven,
også for at det store korps af medarbejdere i
de sociale forvaltninger aldrig behøver at
være i tvivl om, at loven har til formål at
yde bistand hvor der er behov, og kun hvor
der er behov.

I det righoldige materiale, der ligger fra
tidligere behandling, har vi et godt og et
omfattende arbejdsgrundlag for den nye
behandling i folketingets socialudvalg, og i
dette arbejde vil venstre yde sit ud fra et
ønske om, at loven kan blive endeligt fær-
digbehandlet og vedtaget så betids, at alle
berørte parter gives tilstrækkelig tid til at
være rustet den dag loven er en kendsger-
ning.

Grethe Philip (RV):

Det radikale venstre har ved tidligere
drøftelser her i folketinget omkring forslag
om en ny social bistandslov tilsluttet sig
væsentlige hovedlinjer i det forslag, som vi
nu behandler. Vi mener, at tiden er inde til
en sammenlægning og en koordinering af
den række af vore sociale love, efter hvilke
der nu ydes bistand og service. Vi finder
også, at en strukturændring er ønskelig,
hvor den enkeltes og den enkelte families
problemer behandles som en helhed. Vi fin-
der, at det vil være rimeligt, at denne sam-
ling, som det også foreslås i lovforslaget,
fortrinsvis sker i primærkommunerne, me-
dens visse opgaver, navnlig af mere speciel
karakter, lægges ud til amterne.

Hvis man læser socialforskningsinstitut-
tets forskellige undersøgelser, vil man også
deraf få et klart indtryk af, at den struktur,
vi hidtil har haft, ikke har virket tilfredsstil-
lende. Det har i alt for mange tilfælde været
sådan, at de forskellige kontorer og institu-
tioner ikke har haft tilstrækkelig forbindelse

med hinanden og ikke i tilstrækkelig grad
har udvekslet viden og erfaringer.

Vi er i det radikale venstre klar over, at
denne strukturomlægning ikke vil kunne
foregå uden vanskeligheder. Jeg tænker ikke
mindst på personalet, som i mange tilfælde
skal arbejde med nye problemer. De må i
gang med — og er mange steder allerede i
gang med — en ny uddannelse, hvorved de
bliver sat ind i nye opgaver. Jeg synes, det
er en glæde for os her i folketinget at kon-
statere den åbenhed, hvormed personalet er
gået til denne opgave; man har ikke alene
været villig til at gå ind i nye opgaver, men
mange steder er man allerede i fuld gang
med at kvalificere sig til at tage dem op.

Jeg kan som sagt give min tilslutning til
mange af de hovedretningslinjer, der ligger
bag ved lovforslaget. Men det kan jo ikke
nægtes, at der er en hel del udestående pro-
blemer tilbage. Vi har haft et langt udvalgs-
arbejde allerede og været igennem mange
detailspørgsmål. Nogle står ubesvarede til-
bage, det skal jeg ikke her fæstne mig ved,
derimod omtale noget af det, der for mig
står som det væsentligste, vi nu skal i gang
med i udvalgsarbejdet.

Jeg føler i hvert fald ikke for mit eget
vedkommende, at vi har fået fuld afklaring
af, hvor vi skal lægge revalideringsopgaver-
ne. Vi har under mange møder og ved besøg
ude fået indtryk af, at man ser vidt forskel-
ligt på det, alt efter om man ser det med
revalideringens øjne eller man ser på det fra
en kommunal synsvinkel. Jeg håber, det vil
lykkes os at finde frem til noget, der vil
kunne virke godt. Vi har i mit parti ikke
helt lagt os på et fast standpunkt, men så
vidt jeg kan se i øjeblikket, taler meget for,
at mange af revalideringsopgaverne lægges
ud til kommunerne. Men samtidig ser jeg jo,
at nogle, navnlig af de små kommuner, vil
have vanskeligt ved at løse disse opgaver,
og jeg mener derfor, det ville være meget
ønskeligt, om ministeren på et tidligt tids-
punkt søgte at sikre sig, at der ude i amts-
kommunerne blev folk, formodentlig fra
revalideringscentrene, som kunne stå til rå-
dighed for primærkommunerne som en slags
konsulenter. Jeg tror, det vil løse en del af
de små kommuners problemer.

Med hensyn til mødrehjælpen er proble-
merne formodentlig mindre, sådan som vi
da hidtil har set dem, end for revaliderin-

[Grethe Philip.]

gen. Jeg tror, der allerede nu er bred enighed om, at meget skal lægges ud til kommunerne af det, der hidtil har været behandlet i mødrehjælpsinstitutionerne. Men der er også dér visse problemer, vi ikke har fået drøftet igennem; jeg vil i hvert fald bede om, at vi igen får lejlighed til at drøfte spørgsmålet om, hvem der skal behandle faderskabssager og adoptionssager. Et punkt, som jeg meget gerne ville høre ministerens syn på, er spørgsmålet om at sikre, at der bliver det tilstrækkelige antal klinikker for svangerskabsoplysning. Det er noget, der har ligget ude hos mødrehjælpen, og jeg mener ikke, at vi med det foreliggende lovforslag har en tilstrækkelig sikkerhed for, at dette arbejde føres videre.

I øvrigt gælder det for mødrehjælpen ligesom for revalideringen, at jeg tror, en hel del af de spørgsmål, vi arbejder med, kunne løses på en mere tilfredsstillende måde, hvis vi også dér kunne sikre os, at der ude i amtskommunerne var kvalificeret arbejdskraft, som havde arbejdet med disse spørgsmål tidligere, og som kunne stå til rådighed for primærkommunerne.

Vi har jo haft både i folketinget og uden for folketinget en omfattende debat omkring rådgivning og vejledning på disse områder, og der har været en vis bekymring for, om kommunerne kunne gå tilstrækkeligt ind i dette arbejde og også ville gå tilstrækkeligt kraftigt ind i arbejdet. Det er jo et spørgsmål, der hænger nøje sammen med finansieringen, som jeg skal komme tilbage til om et øjeblik.

Jeg håber, at vi under de videre drøftelser også vil kunne berøre det spørgsmål, der hedder: et nærmere samarbejde mellem de sociale myndigheder og sundhedsvæsenet, navnlig de praktiserende læger. Jeg tror, det vil være overordentlig værdifuldt, om vi får dette samarbejde udbygget.

Ellers er vel nok det væsentligste spørgsmål, der står tilbage — men det er til gengæld også meget stort — spørgsmålet om finansieringen.

Jeg mener ikke, at vi med det lovforslag, der ligger på bordet, er kommet frem til den bedste løsning. Jeg håber, at vi vil få lejlighed til at se forslag fra ministerens side med en bedre koordinering af refusionsatserne for de meget store sociale områder: invalide-

pensionen, dagpengene og udbetaling af støtte under revalidering, og jeg håber også, at vi vil se et udspil fra ministerens side i retning af, at vi i hvert fald i et vist omfang — og mere end det står i lovforslaget — kan gå over til bloktilskud, hvor kommunerne selv i højere grad får bestemmelsen over, hvilke områder der skal udbygges, hvor meget de skal udbygges og i hvilken takt.

Der er i bemærkningerne til lovforslaget opstillet et skøn over, hvor meget en gennemførelse af lovforslaget vil koste i merudgifter. Jeg har tidligere sagt, at jeg tror, dette skøn mildest talt ligger i underkanten. Jeg er ikke i tvivl om, at man meget hurtigt vil få de ekstraudgifter, der tales om, men jeg tror også, at hele den tendens, der ligger i lovforslaget, og som jeg og mit parti tilslutter os, nemlig en tendens i retning af et mere opsøgende arbejde og et mere vejledende arbejde, i løbet af en årrække fører til stigende sociale udgifter.

Jeg siger ikke dette, fordi jeg beklager, at man sætter stærkere ind på dette område, som jo netop vedrører nogle af de allersvageste stillede i vort samfund, men jeg siger det, fordi jeg principielt mener, at vi ved forelæggelse og behandling af lovforslag med hensyn til de økonomiske konsekvenser skal være så realistiske som muligt.

Jeg vil gerne allerede her sige, at vi i mit parti har nogen betænkelighed ved de personalemæssige og økonomiske konsekvenser, som vi mener lovforslaget indebærer, og at dette i alle tilfælde fører til, at vi ønsker, at konsekvenserne ved gennemførelsen af lovforslaget bliver mere opklaret under det kommende udvalgsarbejde.

Som sagt, vi har en meget positiv holdning over for sigtet med lovforslaget. Vi ved jo, at der hvert år er adskillige tusinder, ja, op til hundrede tusinder af mennesker, der kommer ud i varige eller i hvert fald ret langvarige sociale problemer. Vi mener, at disse mennesker skal støttes, også mere end de er blevet støttet tidligere. Jeg håber, det også vil høre med til udvalgsarbejdet, at vi prøver at dykke ned i, hvad der egentlig ligger bag ved dette meget store behov hos mennesker, der bliver slået ud på arbejdsmarkedet, også med henblik på, om vi i højere grad, end vi gør det nu, kan forebygge, at disse sociale vanskeligheder opstår.

Simonsen (KF):

Som det allerede er nævnt, er det faktisk tredje gang, dette lovforslag er til første behandling. Jeg skal derfor ikke fordybe mig i selve forslaget, men holde mig til nogle mere principielle betragtninger.

Der er unægtelig mange forhold, der har skiftet karakter her i samfundet, siden socialreformkommissionen blev nedsat i 1964. Fra 1960ernes optimisme og tro på, at der var uanede økonomiske muligheder, gik vi ind i 1970'erne, hvor vi for første gang, bl.a. understreget af perspektivplanredegørelse nr. Is prognoser, måtte til at erkende, at der trods alt var grænser for, hvor meget dette samfund kunne yde. Man kan vel også sige, at det er ikke altid, folketetinget i sine afgørelser har taget tilstrækkeligt hensyn til de prognoser, som blev opstillet i perspektivplanredegørelse nr. I.

Nu kan man vel nok sige, at borgerne er kommet i den situation, at de reagerer ret så voldsomt over for det skattetryk, som er blevet resultatet af de love, folketetinget har vedtaget. Dette sammen med fremkomsten af den seneste perspektivplanredegørelse, den såkaldte perspektivplan nr. II, med om muligt endnu mere dystre prognoser end nr. I, får mig til at udtrykke håbet om, at disse ting vil komme til at hvile tungt over dette folketing, når der skal tages endelig stilling til dette lovforslag.

Lovforslaget er jo slutstenen på socialreformen, men det er vel også den af de sociale love, hvor vi — i hvert fald som forslaget ser ud i dag — står med de dårligste styringsmuligheder.

Vi kan konstatere, at de områder, som nu skal samles under én lov, allerede i dag repræsenterer udgifter på 5-6 mia kr. Der gættes på, at lovforslagets gennemførelse vil medføre en øget statsudgift på 40-50 mill. kr., når der ses bort fra, hvad eventuelt øget personale vil koste. Jeg er enig med fru Grethe Philip i, at tallet på de 40-50 mill. kr. kun kan være et skud, og ingen af os kan vel egentlig tro på, at det er et realistisk tal.

Ser vi på erfaringerne fra f.eks. sygesikringsreformen, så kan vi i hvert fald ikke undgå at have skepsis med undervejs ved behandlingen af et sådant forslag. Dengang gennemførte vi en lov, hvis hensigt vi i dette folketing var enige om var en rationalisering, og vi troede, at det betød en perso-

nalebeparelse. Vi kender i dag alle resultatet og ved, hvad sygesikringsreformen medførte af øget personale for kommunerne, mere personale, end man brugte under det gamle sygekassesystem.

Der er naturligt ingen tvivl om, heller ikke i den konservative folketingsgruppe, at vi skal være parat til at hjælpe mennesker, der er kommet i vanskeligheder, og vi skal være parat til at hjælpe dem tilstrækkeligt; vi skal forebygge, hvor det er muligt, og vi skal revalidere og dermed bringe mennesker tilbage til en normal hverdag, hvor dette er muligt. Men vi må også fastslå, som det jo også er fastslået i lovforslagets § 6, at der stadig ligger et ansvar hos den enkelte borger eller familie i dette samfund. Da en tidligere ordfører har sagt det, skulle der sådan set ikke være grund til at understrege det, men vi har vel nok alligevel i hvert fald næsten alle sammen en fornemmelse af, at det faktisk er nødvendigt at understrege, at det må være sådan, at de, der kan selv, også skal selv.

Erkender vi ikke dette, så kan vi efter vor opfattelse blive bragt i en situation, hvor viljen til at hjælpe andre bliver sat over styr. Det er jo en let sag at give egoismen næring, og vi har set en række tendenser til det under den politiske drøftelse i de senere måneder. Det er til gengæld svært at bremse en sådan udvikling igen. Derfor tror jeg, det er helt afgørende, at såvel politikere som medarbejdere i det sociale system holder sig den situation, vi befinder os i på nuværende tidspunkt, for øje, når de skal vurdere et lovforslag som det foreliggende.

Spørgsmålet er nu, hvordan forslaget kan ændres, så vi opnår maksimum af muligheder for styring.

For os vil det være af afgørende betydning, at ydelserne er neutrale i deres virkning, således at den rigtige behandling i størst muligt omfang vil kunne blive anvendt fra starten. Vi kan f.eks. ikke fortsat holde invalidepensionen uden for den samlede ydelsesgruppe. Dens parallel er jo i virkeligheden ikke de øvrige pensioner, derimod de ydelser, der i øvrigt kan anvendes ifølge forslaget til lov om social bistand.

Der er for os heller ingen tvivl om, at vi når den største neutralitet ved helt at gå over til bloktilskud og afskaffe procentrefusion. Vi tror imidlertid også, at der kan

[Simonsen.]

opnås en bedre styring gennem overgang til bloktilskud, og her tænker vi bl.a. på personaleområdet.

Et af hovedprincipperne i dette forslag er jo decentralisering, men man kan spørge: er reel decentralisering overhovedet muligt, hvis man ikke overlader det fulde økonomiske ansvar til kommunerne selv? Ved at give kommunerne og dermed den enkelte administrator frihed til at administrere bliver der også tale om et større ansvar. I det øjeblik kommunerne får det fulde ansvar, så tror vi også, der vil blive tale om en samlet vurdering af såvel lønudgifter som ydelser, og først da vil der vel i virkeligheden være en reel mulighed for at nå frem til en effektivisering af bistanden og en bremse på personaleudviklingen. Med effektivisering af bistanden mener vi, at der bliver ydet den rigtige hjælp på det hurtigst mulige tidspunkt til dem, der har hjælpen behov.

Selv hvis dette håb går i opfyldelse, er vi alligevel indstillet på at følge et af de forslag, der ligger i perspektivplanredegørelse nr. II, nemlig ideen om en slags varslingsjeneste om udviklingen, således at man gennem den information, man får om udviklingen ude i kommunerne, hurtigt er i stand til at gribe ind fra folketingets side, hvis der er ting, der går af sporet.

Der er som bekendt allerede forsøg i gang i kommunerne omkring behandlergrupperne. Jeg skal kun herom sige, at spørgsmålet er jo, hvor meget indtryk vi allerede i dag kan få af disse forsøg og af konsekvenserne — og her tænker jeg igen først og fremmest personalemæssigt. Jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet kan få yderligere materiale om disse forsøg som baggrund for de endelige beslutninger, der skal træffes omkring dette lovforslag.

Der ligger naturligvis i bistandslovforslaget også en række socialpolitiske principper. Efter vor vurdering begrænses eksempelvis den private dagpleje igennem dette forslag. Vi ser vel her i virkeligheden en reminiscens fra det tiår, hvor institutionerne var de

mest velanskrevne, hvor det næsten var et uartigt ord at nævne privat pleje. Vi er af den opfattelse, at man tværtimod skal udvide mulighederne for privat pleje på dette som på alle andre områder, hvor det er muligt. Det gælder f.eks. også ved behandlingen af ældre, hvor vi i dag også har en for dårlig balance mellem f.eks. tilbuddet om omsorg i hjemmet og tilbuddet om beskyttede boliger og plejehjem. Det giver simpelt hen en dårlig udnyttelse af ressourcerne og i mange tilfælde en dårlig behandling af klienten. Der er her tale om menneskeligt bedre løsninger, og de er samtidig væsentlig billigere, hvad det som tidligere nævnt for os at se i virkeligheden er en livsnødvendighed for os at tage med i betragtningerne.

Sammenfattende skal jeg sige, at under ansvar over for nødvendigheden af effektiv hjælp til de mennesker, der virkelig er i vanskeligheder, men også under hensyn til kravet om en vurdering af de samlede offentlige udgifter i de kommende år er efter vor opfattelse betydelige ændringer af forslaget nødvendige, før en lov om social bistand kan endeligt vedtages i dette folketing.

Birgit Fjælde (CD):

Centrum-demokraterne erkender, at den ekspansion i de offentlige udgifter, der har fundet sted i de senere år, ikke kan fortsætte. De økonomiske forudsigelser i perspektivplan II og valgets resultat må mane enhver borger og ethvert ansvarligt parti til dyb eftertanke. Efter centrum-demokraternes opfattelse betyder dette dog ikke, at udviklingen på det socialpolitiske område skal standses. Men det drejer sig om, at de midler — arbejdskraft og penge — vi har til rådighed, anvendes mest hensigtsmæssigt. Det er vigtigt, at den sociale bistand sigter mod at styrke familien eller dens enkelte medlemmer til selv at løse opgaverne i stedet for at overlade dem til institutionerne. Vi mener, at socialreformen må færdiggøres med vedtagelsen af bistandsloven, og jeg er glad for, at socialministeren så hurtigt har genfremsat lovforslaget.

[Birgit Fjælde.]

Siden første fremsættelse har forslaget været udsat for megen kritik, ikke mindst fra sociale faggrupper og institutioner. Det er klart, at vort parti i det kommende udvalgsarbejde vil være opmærksom på denne kritik og lade den indgå i de ændringer, som givet må komme. Principielt kan vi gå ind for de grundlæggende principper om forebyggelse, revalidering, trivsel og tryghed, som præger lovforslaget. Men vi finder det uheldigt, at det forebyggende, den løbende vejledning og rådgivning for alle persongrupper, har fået en så ilde medfart i forslagets finansieringsregler.

Netop her, hvor man virkelig kunne hente penge på længere sigt og, hvad der ikke er mindst vigtigt, tilgodese det menneskelige — tryghed og trivsel — har man været mere end tilbageholdende med statsrefusion. Det er nemlig de eneste ydelser, der skal afholdes endeligt af kommunerne. Når man ved, at mange kommuner, før de iværksætter socialpolitiske foranstaltninger, skeler stærkt til, hvor meget man nu kan få i refusion fra staten, er det uanstændigt og uacceptabelt, at man på dette centrale område giver mulighed for tilfældigt spil.

Noget af det mere glædelige i lovforslaget er efter min mening den pligt, der er pålagt de sociale udvalg til efter ydelse af underholdshjælp i 3 måneder at tage sagen op til bedømmelse af, om der er grundlag for at yde andre former for bistand end gold, løbende økonomisk hjælp, der ofte fører direkte til invalide- eller førtidspension i løbet af 1-2 år. Men også her kan de foreslåede refusionsregler have en negativ effekt. De sociale udvalg kan f. eks. blot lade vedkommende fortsætte med f. eks. sygedagpenge, der ikke er tidsbegrænsede, og hvor der er 75 pct.s statsrefusion, og dette vil nok for nogle socialudvalg være mere attraktivt end at iværksætte revalideringsforanstaltninger eller lignende, hvor refusionen kun er 50 pct.

Hele denne fordrejning af ydelserne fra det mest hensigtsmæssige til de ydelser, hvor staten giver størst refusion, må nøje bearbejdes i det kommende udvalgsarbejde.

Rent uddannelsesmæssigt stiller bilstandsloven store krav til personalet på socialkontorerne, ikke mindst fordi udmålingen af ydelser i høj grad vil bero på skøn, og denne

side af sagen må ligeledes underkastes nøjere overvejelse ved udvalgsbehandlingen.

Nedlæggelsen af mødrehjælps- og revalideringsinstitutionerne og overførelsen af deres opgaver til kommunernes sociale forvaltninger er nok en stor udfordring arbejdsmæssigt til de fleste kommunale forvaltninger, men jeg er sikker på, at de vil være i stand til at klare denne udfordring. Bl. a. mit personlige kendskab til arbejdet i min egen kommune bestyrker denne formodning.

Imidlertid tror jeg, det vil gavne alle parter, hvis man i de allerede nedsatte planlægningsudvalg til forberedelse af bilstandslovens administration i primærkommuner i højere grad indstiller sig på, at det fremtidige arbejde i grupper på tværs af hidtidige faglige skel kun kan lykkes, hvis man gør sig klart, hvad bilstandsloven betyder holdningsmæssigt. At det er mennesket, klienten, der skal være i centrum, og ikke skranken.

På denne baggrund og i erkendelse af, at det videre arbejde haster — loven må og skal træde i kraft 1. april 1975 — er vi parat til at trække i arbejdstøjet.

Kurt Brauer (SF):

Denne tredje førstebehandling har vi vel nok mestendels, fordi vi gerne vil høre, hvad de fem nye partier i folketinget har at sige til dette meget omtalte og principielle lovforslag; og jeg skal derfor ligesom andre, der har haft lejlighed til at tale tidligere, henviser til den tale, jeg holdt den 6. februar 1973; den står i Folketingstidende 1972-73, sp. 3490.

Der er dog foregået en udvikling, dels i det socialpolitiske klima her på Christiansborg og dels i den socialpolitiske debat ude i landet, som gør det rimeligt, at man tager chancen, nu man kan få ordet, til offentligt at udtale sig om enkelte problemer.

Jeg sagde i min første tale om dette lovforslag noget om forebyggelse, jeg sagde noget om uddannelse, jeg sagde noget om styring, og jeg kunne godt tænke mig kort at tage disse problemer op for at drøfte, hvad der mon er sket på disse områder. Ikke fordi jeg ikke også interesserer mig for samtlige de andre problemer, som er væsentlige i forbindelse med bilstandsloven, men fordi der er nogle skuffelser og nogle

[Kurt Brauer.]

håb at hente netop på de tre hovedområder, som jeg har taget frem.

Med hensyn til forebyggelsen må man sige, at hele den offentlige debat om sociallovgivning, så længe jeg kan huske tilbage og i hvert tilfælde siden socialreformkommissionen færdiggjorde sit arbejde og en bistandslov var i sigte, har drejet sig om forebyggelse i stedet for helbredelse. Det er jo en debat, vi har ført meget længe i Danmark. Den offentlige debat om selve dette lovforslag har siden dets første fremsættelse været imod lovforslagets mangel på refusion af udgifter til forebyggelse via rådgivning og vejledning. Her må man sige, at der er ikke nogen på Slotsholmen, der har fulgt med. Der er ikke sket et kviddel på Slotsholmen i den anledning. Der er ikke sket noget her på Christiansborg, og tilsyneladende har det hos skiftende ministre stået lige så skralt til med hensyn til viljen til at gøre noget ved det problem i stedet for bare at snakke om det. Jeg må sige så skarpt, som det er mig muligt her, at SF vil ikke tage medansvaret for en lov, som ikke klart økonomisk inspirerer kommunerne til at tage fat på problemet forebyggelse. Man får os simpelt hen ikke med til det. Det ville være hykleri, om vi ikke her fra statsmagts side og fra folketingets side bekendte en vilje til økonomisk at inspirere kommunerne til at gå ind i det forebyggende arbejde. Man får ikke socialistisk folkeparti med, hvis det ikke sker. Så er det sagt.

Uddannelse havde jeg fremme i min første tale også. Jeg må sige, at forslaget her opererer jo med en temmelig vidtstrakt overgang til en transgsbedømmelse af de sociale klienters situation i stedet for at operere med retskriterier, som vi er vant til det i dag. Jeg tror med hensyn til denne overgang til transgsbedømmelse i stedet for bevarelse af retskriterierne, at i en tid, hvor kvalificeret, uddannet personale ikke er til rådighed, og hvor samfundet producerer sociale klienter med mere og mere udviklede problemer, er det simpelt hen uforvarligt uden videre at overlade det til et skøn, hvilken indsats der skal ydes over for klienterne.

Jeg har tidligere kaldt transgsbegrebet et meget smukt begreb, og vi ser det virkelig som et efterstræbelsesværdigt endemål, no-

get vi engang bør kunne nå frem til, at man virkelig bedømmer folk efter deres trang og ikke hager sig fast i gammeldags retskriterier, som meget ofte har en tendens til at blive øverste grænse for, hvad klienten får udbetalt. Men jeg er meget, meget bange for uden det tilstrækkelige uddannede personale at kaste Danmarks sociale klienter ud i det, som så smukt kaldes en transgsbedømmelse, i dag.

Jeg mener, at vi på et eller andet tidspunkt bør have en uddannelsesdebat her, jeg håber på en uddannelsesdebat specielt for socialektoren. Jeg håber, at ministeren på et tidspunkt vil finde det umagen værd at give folketinget en redegørelse for, hvorledes han ser de sociale uddannelser i sammenhæng. Ved en stillingtagen til uddannelserne inden for det sociale område kan man regne med et SF, som vil støtte tanken om en intensivering af uddannelsen — for der mangler rent faktisk folk — og støtte efteruddannelsen af det allerede uddannede personale, så de virkelig effektivt bliver i stand til at håndtere disse nye love, som vi har kastet ud i de senere år. Vi vil drage omsorg for, at de uddannede, som vi således producerer, virkelig bruges i et direkte klientsamarbejde, i stedet for som i dag at sidde og rode i det, som jeg engang har kaldt den svovlgule pøl af dansk mistro og mistillid, som osrer ud af hele vores sociale lovgivning. Der sidder de højtuddannede, virkelig effektivt uddannede mennesker, inde bag ved skranker, begravet i papirdynger, mens personale, som er uddannet til administration, står og klientbehandler direkte fremme ved skranken. Det er sådanne tilstande, som vi gerne så man gjorde noget effektivt for at komme til livs.

Om styringsproblemerne — det sidste, jeg vil nævne her — vil jeg godt gøre nogle principielle bemærkninger. Nu har der jo været talt noget om bloktilskud til afløsning af de finansieringsregler, som er foreslået efter forslaget, og jeg kan forstå på flere partiordføreres udtalelser her, at finansieringsformen måske nok strammer sig sammen om bloktilskud. Det ville jeg i og for sig også gerne støtte. Vi har netop produceret et forslag om en enhedsskat, hvor vi jo klart går ind for bloktilskud, men man bør mærke sig passusen i vort forslag om en enhedsskat, hvor vi opererer med tanken om, at

[Kurt Brauer.]

der i hvert fald på visse områder bør gives bindende forskrifter for kommunerne for, hvorledes de som minimum skal anvende disse bloktilskud.

Jeg tror nemlig ikke, at det er nærdemokrati at gøre de grupper mindre, der skal prioritere indsatsen over for samfundets mindretalsgrupper af tabere. Det er der ikke noget nærdemokrati i i sig selv. Det ville være nærdemokrati at sikre mennesker — også sociale tabere — en afgørende indflydelse på deres egne levevilkår, og derfor mener jeg ikke, at det er i strid med demokratiske idealer at fastholde en vis central fastsættelse af bindende forskrifter for kommunerne. Klienterne er jo temmelig ligeglade med, hvor de får pengene fra, når de alligevel ikke bliver egentlig medbestemende om deres egne livsvilkår.

Der er nogle, der har sagt, at bloktilskudene ville stille kommunerne frit i valget af behandlingsmåde og også muliggøre en forebyggelse på den måde. Jeg må mene, at påstanden er tvivlsom. Jeg må mene, at det er tvivlsomt, at man ved på papiret at konstruere noget, der ser talmæssigt neutralt ud, i virkeligheden forholder sig neutral over for kommunernes skøn og over for klienterne, over for det, der faktisk kommer til at ske med klienterne i fremtiden. Jeg må stille mig tvivlende her. Jeg mener, at der tilbage i folketingets hænder må være et ansvar, en forpligtelse til at følge udviklingen meget snævert og meget tæt, således at vi herinde ikke bare kaster ansvaret for en styring af den sociale udvikling fra os ud til nogle kommuner, som vi ikke endnu har set bevist er i stand til virkelig at varetage f. eks. et forebyggende arbejde. Vi kan ikke herinde bare glemme, at ansvaret faktisk er vort, og kaste det fra os ud til kommunerne.

Må jeg bruge det sidste minut, jeg har, til at sige, at der har været nogle toner i denne debat og nogle toner i valgkampens debat om socialpolitik, der ligesom har gjort det acceptabelt at tale om besparelser på det sociale område. Der var engang i 1960'erne, hvor man ikke tolererede tale om besparelser; det var i den tid, hvor selv de konservative opgav at tale om en vis rimelig arbejdskraftreserve, når de skulle forsvare en arbejdsledelsesprocent. Dengang forstummede

al den slags tale, og det er sandt, at vi i de glade 1960'ere pumpede penge ud — jeg tror, vi pumpede en masse penge ud i et bureaukratisk kontrolsystem, det skal jeg ikke nægte.

Men hvis man tror, at det er moderne i den danske befolkning at være usolidarisk, hvis man tror, at egoismen og mangelen på solidaritet er noget, som det er værd at gå til valg på, hvis man regner med, at det danske folk vil stille sig sammen med de partier, som så småt begynder at antyde, at sociale besparelser er rimelige, så tror man fejl. Som en tidligere taler har sagt: det kan vi jo snakke om ved næste valgkamp.

Inge Krogh (KrF):

Bistandsloven skulle gøre det nemmere for befolkningen at søge social bistand. Den største fordel ved bistandsloven er, så vidt jeg kan se, at der sker en decentralisering. Afgørelsen træffes altså så nær den enkelte borger som muligt. Man undgår altså, at bestemmelserne tages langt fra klienterne ved skriveborde.

Noget af det, jeg beklager mest ved bistandslovsforslaget, er, at særforsofgsgrenene ikke er kommet med. Specielt er jeg meget ked af, at åndssvageforsorgen ikke kommer ind under amtskommunal regie; jeg kan ikke se, at der står noget om det. Det giver en meget stor usikkerhed. Det giver usikkerhed hos klienterne, det giver usikkerhed hos de pårørende, og det giver usikkerhed hos personalet. Man aner ikke, hvordan den fremtidige struktur skal være.

Det er en svaghed, at særforsofgrenen ikke kommer med. Når nu det sociale apparat skal omstruktureres, så kommer der mange besværligheder, det kan man se, og der opstår måske kaos, men man kommer vel igennem det. Men når man så har fået organiseret det sociale arbejde, så står særforsofgrenen og skal pludselig indlemmes i noget, som er lagt til rette. Jeg tror absolut, at netop de, der er under særforsofgrenen, og som i forvejen er nogle af de svageste, vi har, vil blive sorteret her.

Der er meget, der skal lægges ud til kommunerne, til de sociale udvalg. Den enkelte medarbejder vil få en masse forskellige ting at beskæftige sig med, skal tale med gravide kvinder, med børn, måske psykotiske børn,

[Inge Krogh.]

adfærdsvanskelige børn og ældre. Det kan vel nok knibe noget at få den nødvendige erfaring, fordi området bliver så lille.

Efter lovforslaget kan de enkelte kommuner søge hjælp, få ekspertbistand i amterne. Nu står der ikke noget om, hvad dette eksperthold skal bestå af, og jeg vil gerne spørge, om socialministeren havde tænkt på bestemte kategorier. Jeg savner i hvert fald en omtale af, at der skal være læger i denne ekspertgruppe. Man må se i øjnene, at social trang ofte er kommet af eller i hvert fald forårsager psykiske vanskeligheder og legemlige vanskeligheder. Det er ting, man må tage op, når man skal bedømme den enkelte klient.

Om de læger, der skal være med i denne ekspertgruppe, skal være tilknyttet sygehuse eller måske skal stå alene i det sociale system, kan vel diskuteres. For øvrigt ser jeg meget lidt omtale af læger, af sundhedssektoren i bistandsloven. Den praktiserende læge er næsten heller ikke omtalt. Jeg synes, det er rimeligt, at netop den praktiserende læge får meget at gøre i det opsøgende arbejde.

Nu beskæftiger jeg mig lidt med det lægelige, for det har jeg inde på kroppen i det daglige. Der står, at man kan afkræve læger og hospitaler sygejournaler. Det må være en misforståelse, for læger er stadig væk underkastet en fuldstændig tavshedspligt, og sygejournaler kan ikke gå ind under loven om offentlighed. Så vidt jeg ved, sidder der en gruppe under justitsministeriet, der arbejder med dette meget vanskelige problem, og jeg tror i hvert fald ikke, at bistandsloven kan løse dette problem bare ved at sige, at man skal udlevere sygejournalerne. At der skal udleveres ekstrakter af dem, altså bearbejdede ekstrakter, det er noget andet.

Heroverfor kan man sige, at den sociale sektor har tavshedspligt på samme måde som lægerne, men jeg tror, at jo flere der får en tavshedspligt, jo mere bliver den udhulet, og slår prognoserne i perspektivplan II til, kan vi komme ud for, at halvdelen af Danmarks befolkning skal have tavshedspligt om, hvad den anden halvdel foretager sig.

I § 23 står der noget om, at den, der hjælper et barn, der er anbragt uden for hjemmet, til at skjule sig eller undvige, er hjem-

falden til straf. Her vil jeg stille et spørgsmål: hvad sker der med grupper, der fjerner børn fra hjemmet uden at have myndighed til det og uden forældrenes samtykke? Jeg tænker her på BRIS, som også har været nævnt før her i dag. Nu er jeg godt klar over, at BRIS sikkert ikke eksisterede, dengang det første bistandslovsforslag blev skrevet, men det er et problem.

Det må hilses med megen glæde, at børne- og ungdomsforsoget decentraliseres. Jeg håber, at det vil medføre, at børn og unge, når de skal på institution, anbringes så nær ved deres hjem som overhovedet muligt. Nu sker det gang på gang, at unge fra København anbringes på Fyn og i Jylland; man siger, at fristelserne er mindre dér, men det viser sig, at de unge altid søger tilbage til deres hjemsted. Det ville være bedre, at de er så nær deres hjem som overhovedet muligt.

Der tales om privat pleje af børn, altså dagpleje, og det synes jeg er udmærket. Det er meget vanskeligt alene at bruge børnehaver, idet deres åbningstid er sådan, at moderen eller faderen i hvert fald kun kan have traditionelt arbejde fra kl. 7 til kl. 16; ud over disse tidspunkter kan børnene ikke passes dér. For øvrigt synes jeg — det mener mit parti, vi har det i vores program — at det ville være bedre, hvis man kunne hjælpe den ene eller den anden af forældrene til at blive hjemme ved at give dem som tilskud en del af det, som en institutionsplads koster. For øvrigt ser jeg med glæde, at der sættes ind på, at psykisk og fysisk handicappede børn kan blive hjemme.

Spørgsmålet om revalidering har flere været inde på. Det ser ud til efter forslaget til bistandslov, at man vil sætte mere ind på revalidering, og jeg ser med glæde, at det skulle være muligt at oprette beskyttede værksteder og at få ansættelse i det offentlige, men jeg efterlyser også beskyttede arbejdspladser i private virksomheder.

Det har været nævnt mange gange, at vi har for mange invalidepensionister. Nu ved jeg ganske udmærket, at en hel del af invalidepensionisterne er personer, der tidligere har været på statshospitaler eller på åndssvageanstalter, og som nu kan klare sig ude med en invalidepension. Men jeg har også været udsat for gang på gang, når jeg har talt med mennesker, som jeg skulle indstille

[Inge Krøgh.]

til invalidepension, at de havde lyst til at arbejde, og de havde også nogen arbejdskraft tilbage. Jeg tror, samfundet må indrette sig på at udnytte den arbejdskraft, som der endnu er hos én, som måske i lægelig forstand er berettiget til invalidepension.

Det er udmærket med hjemmehjælp, specielt hos ældre, men der er en ting, jeg savner meget, og det er, at hjælpen også skal kunne ydes om søndagen.

Alt står og falder med, at folk har tillid til det sociale system. Jeg har oplevet, at vi på en større sydfynsk ø lod én socialrådgiver klare arbejdet derovre. Det viste sig, at i løbet af kort tid aftog henvendelserne fra åndssvage og deres pårørende. Det vil sige, at de svage for let bliver sorteper i dette system.

Hanne Reintoft (DKP):

Bistandslovsforslaget har vel skuffet både dem, der var fulde af optimisme og tillid til det enstrengede system, og dem, der som vores parti er betænkelige ved den bureaukratisering og den indskrænkning af den sociale brugers muligheder, som socialreformkommissionens tanker har indeholdt. Ministeren må være bekendt med, at mange af socialreformkommissionens egne medlemmer har fundet forslaget for utilstrækkeligt og for vagt formuleret og på enkelte punkter direkte imod kommissionens forslag og tanker. Socialpædagogisk Samråd, Dansk Socialrådgiverforening og en række andre organisationer har advaret og foreslået ændringer.

Dette forslag bliver det også svært at føre ud i livet. Basis for bistandsloven er den øvrige opbygning af det enstrengede system. Socialstyrelsen, der skal være det centrale led heri, befinder sig — hvis den skal vurderes ud fra daglig praksis — på sammenbruddets rand. Ventetiden i sagsekspeditionen er uendelig, og rodet kan efterhånden sammenlignes med det, der findes i kildeskattehuset. Der er usikkerhed om fordelingen af opgaverne mellem amtskommunerne og primærkommunerne, og vi ved alle, at kompetencestridigheder kan komme. Kommunerne slås med usikkerhed, med mangel på tilstrækkeligt uddannet personale og først og fremmest med pengemangel. Den almindelige inflation og prisstigningsbølge har forringet

satserne for de sociale ydelser, og vi ved også, at der er en masse andre sociale problemer, som man simpelt hen ikke har gennemtænkt i dette lovforslag. Jeg kan bare gøre opmærksom på de problemer, der opstår hos folk med fuld arbejdsindtægt, som ikke kan klare de høje huslejer, folk, der i Ishøjplanen og Brøndby Strand bliver sat ud i et antal af 30 à 50 familier om måneden. Der er ingen hjælp til disse mennesker indeholdt i dette forslag, og det er derfor i sig selv umoderne og udviser ikke forståelse for samfundets virkelige problemer.

Samtidig ved vi, at alle revalideringstanter er uigennemførlige, så længe det private arbejdsmarked ikke vil samarbejde om at beskæftige vore psykisk og fysisk handicappede. Vi kan snakke herinde i timevis om revalidering og sige, vi foretrækker det. De vandrende arbejdere, som der nu kommer flere af fra EF, slog faktisk bunden væk under vores revalideringslovgivning, og det viser så typisk, at al dansk socialpolitik virker i relation til et kapitalistisk samfunds konjunktursvingninger. Det var fint og smart først i 1960'erne med revalidering, da manglede de private arbejdsgivere nemlig arbejdskraft; det mangler de ikke i dag, og så bryder revalideringssystemet sammen. Så kan man heller ikke bygge en rammelov op om det, der ikke indeholder andet end bedrag og tomme ord over for befolkningen.

Det havde været bedre, om man havde taget kommissionens egentlige formålsparagraf som formålsparagraf i bistandsloven, nemlig:

„Loven om social bistand har til formål at betrygge den enkelte borgers og familiernes tilværelse gennem tilbud om social og pædagogisk støtte, forebyggende og revaliderende foranstaltninger til enkeltpersoner og grupper, der har behov for samfundets omsorg.“

Nu bygger formålsparagraffen på samfundets traditionelle forpligtelse til at yde bistand til dem, der er i trang. Lovforslaget er spækket med alle de kontrolforanstaltninger og gennemsyret af al den mistillid, der altid har behersket vor sociallovgivning. Vi lider nærmest af en slags forfølgelsesvanvid med hensyn til socialt misbrug, og det er givet, at disse kontrolforanstaltninger koster langt mere, end et eventuelt sporadisk misbrug ville koste os. Det korte af det lange er, at i

[Hanne Reintoft.]

dansk sociallovgivning er der flere, der ikke får, hvad de skal have, end der er folk der misbruger systemet.

Vi er tilfreds med opdelingen i forbigående og varig hjælp, men bestemmelserne om den forbigående hjælp, hvor lovens ord stærkt understreger, at man skal søge at bevare rammerne om personen eller familien mest muligt, undergraver man jo selv med det samme, når man laver vejledende sats af så ringe størrelse, at den ønskede bevarelse af en families normale levestandard bliver en absolut illusion.

Vi har altid lagt forsørgelsesprincippet til grund i vor forsørgslovgivning, og derfor har vi også lagt vægt på vurderingen af den enkeltes trang, således at skønsprincippet er anvendt, når ydelser over forsørgsloven skulle oppebæres. I forslaget til bistandslovcementerer vi dette skønsprincip. Jeg ved, at mange er glade for det, også mange socialarbejdere. Jeg vil sige, at i et samfund som vores, hvor det altid er de svage og de underste, der kommer til kort, er vi meget, meget betænkelige ved at udbygge skønsprincippet. Jeg tror, det er et almindeligt behov og ønske i dansk arbejderklasse, når man kommer i trang, at man ved, hvad man har ret til, at man ved, hvilke kriterier der skal lægges til grund, så man kan gå hen og kontrollere, om man får hvad man skal have. Den skønsmæssige hjælp med hele den snagen i folks privatliv — hvad meget af det, vi med et fint ord kalder socialbehandling, egentlig er — burde også støde de liberale partier, der snakker så meget om personlig frihed. Den eneste grund til, at man accepterer det, er vel, at det går ud over de små. Jeg ved fra almindeligt socialrådgiverarbejde, at lige så snart det er en fin mand, så udsætter man ham i hvert fald aldrig for det, der hedder social behandling lig med udspørgen om alt muligt, der ikke kommer sagen ved.

Jeg har hørt så mange undre sig over — og senest kunne jeg i Søndagsavisen læse, at departementschef Erik Ib Schmidt undrede sig over — at de sociale udgifter steg i takt med velstandsstigningen. Det er nu ikke så besynderligt, for når man lader produktiviteten stige gennem udslidning af arbejderens krop, når man lader boligågeren florere og lader de fattige betale skat i stedet for de

rige, så er det ikke mærkeligt, at den arbejdende befolkning, og det er jo stadig de fleste, får det dårligt, og så er det ikke mærkeligt, vore sociale udgifter stiger.

Vi er meget utilfredse med det nye ankesystem, fordi vi ved, at en hjælpeløs, privat anke får en ilde fremfart, når den kommer op i ankestyrelsen. Vi ønsker virkelig at få demokratiseret lovgivningen her, idet vi ønsker lokale ankekomiteer, hvor folk kan gå hen alene eller med tredjemand og skriftligt eller mundtligt forelægge deres klage.

Og så vil jeg meget gerne høre, om ministeren ikke vil sørge for, at lige så vel som folk kun har en 4 ugers frist til at anke, så får den sociale ankestyrelse også en 4 ugers frist til at svare. Den er op til et år om det for øjeblikket, og det svarer ikke rigtigt til den hast, folk selv skal have på med at klage over de forhold, der ikke er, som de skal være.

Vi er meget utilfredse med, at den folkelige kontrol næsten er forsvundet i den sociale bistandslov. Det er vores politik, at så store områder som muligt inden for den sociale sektor skal administreres af befolkningen selv, og det er også vores mål, at de store dagpengeydelser skal administreres af fagbevægelsen og arbejdspladsernes tillidsmænd. Ved administrationen af hele forsørgsområdet kunne vi derfor tænke os, at der på landsplan til vejledning af socialministeren blev oprettet et socialt råd. Det skulle samarbejde med forbrugerorganisationerne og med personaleorganisationerne; det skulle holde øje med, hvordan denne lov, der er meget diskutabel, kom til at virke, med de økonomiske og sociale følger. Det skulle holde øje med de forskningsresultater, der kom frem, og det skulle holde øje med, om uddannelserne var rigtige og tidsvarende.

Refusionsreglerne har allerede været genstand for voldsom kritik. Når man forringer statsrefusionen så voldsomt, som vi gør her, og samtidig overlader kommunerne alle udgifter til den rådgivning og vejledning, som man jo bygger så meget på, så kan det selvfølgelig ikke undre, at de i forvejen økonomisk hårdt belastede kommuner foretrækker de ydelser, hvortil der hører en høj refusion. Det er i store træk pensionsydelse, hvorfor man opgiver revalidering og gentilpasning. Man må vide, at man selv med disse

[Hanne Reintoft.]

refusionsregler har lagt øksen ved træets rod.

Der er kommet så mange advarsler mod dette lovforslag, at det skulle være revideret, inden det blev genfremsat. Vi synes, det cementerer 1930ernes socialpolitiske system, som alle ved er forældet, og som ikke svarer til samfundets struktur. I den noget udflippepe debat, vi har her i foketinget om de stigende udgifter, om social behandling, om forebyggelse og revalidering er kun at sige: hvis vi tog os sammen til at afskaffe lavtlønnen, hvis vi tog os sammen til at afskaffe nedslidningen, hvis vi afskaffede skattetrykket på de små og boligågeren, så kunne vi spare på det sociale område, men heller ikke et øjeblik for.

Ib Christensen (DR):

Retsforbundets gruppe kan tiltræde de 4 hovedprincipper, som bærer dette lovforslag, nemlig for det første ønsket om en administrativ forenkling, for det andet udbygning af klientbistanden, så den bliver mere centreret omkring den enkelte, for det tredje decentralisering af beslutningsprocessen og for det fjerde en omlægning af finansieringen.

Når det er sagt, kan det jo ikke nægtes, at der fra socialarbejderes side og anden side er anført en del kritik mod lovforslaget, og jeg skal lige beskæftige mig en smule hermed.

Det er blevet indvendt, at man i vidt omfang går væk fra at anvende et retsprincip og går over til at anvende et skønprincip. Skal man kunne tilpasse den sociale bistand og netop tilgodese den enkelte klient i hans situation, så slipper man imidlertid ikke uden om en skønsmæssig vurdering, og jeg kan derfor ikke rigtig give medhold i den kritik, der fra forskellig side er fremført imod dette.

Det er videre fremført, at man risikerer uensartet behandling rundt omkring i landet, fordi kommunerne får noget mere at sige. Men man kan ikke på den ene side gå ind for den mest udprægede professionelle ambition og på den anden side erklære sig som tilhænger af det lokale selvstyre eller tilhænger af, at afgørelserne træffes nærmest muligt den enkelte klient. Et af de to principper må man vælge, eller man må prøve at harmonisere dem på en eller anden måde.

Man kan ikke erklære sig som tilhænger af selvstyret og så alligevel have professionelle ambitioner med hensyn til at styre kommunernes tiltag på dette område. Der var nogle tendenser i tidligere ordførertaler i retning af, at man nok ville have bloktilskud, men der skulle sandelig være skrappe regler for, hvilken standard kommunerne skulle leve op til på de forskellige områder. Så er straks en af gevinsterne ved bloktilskudssystemet jo gået sig en tur.

Det har været kritiseret, at kommunerne økonomisk kunne spekulere i, at staten re-funderer invalidepensionen, mens kommunerne skal finansiere hovedparten af det forebyggende arbejde. Denne kritik kan ikke umiddelbart afvises. Vi er villige til i udvalget at se på, om der kan findes andre regler, der under bevarelse af lokalt selvstyre kan forhindre, at visse kommuner spekulerer i noget sådant.

Spørgsmålet om kontrol kontra rådgivning har også været draget ind. Mit parti offentliggjorde allerede for 3 år siden et socialpolitisk debatoplæg, hvori vi gik så vidt som at sige, at det bør være et retskrav fra den enkelte at få social bistand, og at man skulle overveje, at bevisbyrden med hensyn til, hvorvidt den enkelte klient nu virkelig var i trang, simpelt hen pålagdes det offentlige. Så vidt gik vi i dette debatoplæg i erkendelse af, at alt for megen af det sociale personales, socialarbejdernes tid bruges til meningsløst og tidkrævende kontrolarbejde. Det er nedværdigende for klienterne, og det er ganske uproduktivt set ud fra en økonomisk-administrativ synsvinkel. Derfor kunne jeg godt tænke mig, at man overvejede at slække nogle af de skrappe kontrolbestemmelser, der findes i lovgivningen. Jeg tror, at det også økonomisk set vil kunne svare sig, men det væsentlige er naturligvis hensynet til klientens værdighed.

Det er værdifuldt, at man vil udmåle hjælpen efter en vurdering af familiens samlede situation, og at man altså søger at give bistanden så nær som muligt den enkelte klient.

Af det, der er anført i tidligere ordførertaler med hensyn til de økonomiske konsekvenser, kan jeg tilslutte mig de ytringer, der er fremkommet om, at det, man har ansat merudgiften til — de 40-50 mill. kr. plus ekstra personaleansættelser — er totalt

[Ib Christensen.]

uden for realiteternes verden. Hvis denne lov bliver gennemført, som lovforslaget foreligger nu, og man forventer, at kommunerne og amterne skal leve op til de ambitioner, der er lagt i denne lovgivning, så kommer det simpelt hen til at koste det hvide ud af øjnene både i personaleansættelser — det bliver den store konto — og i øgede merudgifter i øvrigt. Jeg finder det derfor påkrævet, også i betragtning af, at den sociale sektor repræsenterer omtrent 40 pct. af de offentlige udgifter, at man også på dette område prøver at anvende cost-benefit analyser, så man virkelig kan finde ud af, hvor man bedst kan investere de midler, man mener kan og bør ofres på dette område.

Jeg har nogle enkelte spørgsmål, som jeg gerne vil bede ministeren svare på — hvis det er ham muligt nu, ellers vil jeg i hvert fald se hen til i udvalget at få en klaring på dem. Jeg savner en nærmere redegørelse for den offentlige arbejdsformidlings placering. Når man som jeg i 16 år har arbejdet dagligt sammen med den offentlige arbejdsformidling og revalideringscentrene, så kan man ikke undgå at erfare, at mange af klienterne er gengangere, og at der finder ikke så lidt overlapning sted. Ganske vist er der formentlig mange steder et udmærket samarbejde mellem den offentlige arbejdsformidling og revalideringscentrene, men jeg synes, det er en mangel, når man nu vil gennemføre et såkaldt enstrengt system, at man da ikke stærkere har overvejet arbejdsformidlingens placering. Vi får jo lejlighed til senere her i dette ting, endda meget snart, at diskutere arbejdsformidlingens placering, om den skal tilbage til fagforbundene eller man kunne tænke sig f.eks. en svensk ordning, hvor arbejdsmarkedets parter driver en arbejdsmarkedsstyrelse, der virker ganske effektivt. Det ville være rart, om man allerede forlods kunne få nogle dessiner derom. Jeg synes, det er en forbløffende mangel ved lovforslaget og bemærkningerne dertil, at der ikke foreligger nogen nærmere oplysninger om, hvordan man tænker sig arbejdsfor-

midlingens placering og samarbejde med dette enstrengede system.

Jeg finder, at det er en skønhedsplet, at der efter § 2 finder en kønsdiskrimination sted. Det vil mit parti i hvert fald ikke umiddelbart kunne tilslutte sig.

Jeg kan tilslutte mig, at man udbygger mulighederne med hensyn til privat pleje kontra institutionsanbringelse. Det er vel et spørgsmål, om man ikke også i loven skal gå videre ad denne vej af mange grunde.

Hr. Erlendsson kom med en bemærkning, som jeg synes var ret central, idet han sagde, at der ikke må mangle noget afgørende i beskrivelsen af klientens situation. Man må desværre spørge mange gange, hvad der egentlig er det afgørende i klientens situation. Det er ikke bare et spørgsmål om en lægelig vurdering, og det er ikke bare socialrådgiverens vurdering, men det er også andre instansers vurdering. Der tales hist og her om evner og om, hvad den enkelte kan magte, og dér tror jeg, at her foregår — det har jeg indtryk af i hvert fald og erfaring for — et vist spil. Jeg tror, at man ved at inddrage arbejdspsykologer i dette arbejde — ikke bare kliniske psykologer, som jeg ser omtalt, men også arbejdspsykologer — i højere omfang ville være i stand til at erhvervsplacere folk og undgå invalidepension og i hvert fald give folk et arbejde, der er mere meningsfyldt for dem og mere svarer til deres evnemæssige forudsætninger.

Der er ikke ret mange ord om, hvordan man vurderer folks evner og muligheder. Selvfølgelig findes der i loven hjemmel for revalideringsinstitutionerne og optræningsforanstaltninger af forskellig art, men jeg kunne godt tænke mig, at man nærmere uddybede dette fremfor kun at henholde sig til en erklæring fra et arbejdsformidlingskontor og så en lægelig vurdering. Jeg har i hvert fald været udsat for, at en læge har vurderet en klient til at skulle omskoles til kontorarbejde med den motivering, at den pågældende havde en dårlig ryg og derfor ikke kunne tåle fysisk arbejde af hård karakter. At den pågældende ikke havde no-

[Ih Christensen.]

gen kundskabsmæssige forudsætninger eller evnemæssig kapacitet til at magte en konformmæssig oplæring, så man helt bort fra. Dette er ikke et angreb på lægestanden, kun en konstatering af, at der kræves altså flere instansers medvirken for, som hr. Erlendsson siger, at foretage en beskrivelse af klientens situation.

Jeg vil gerne lige til sidst sige en smule om dette problem i en anden relation. Jeg ved, at der i Sønderjylland er en kapacitet til psykisk handicappede, altså nærmere betegnet hjælpeskoleelever, på 24 om året. Dette er en tiendedel af det behov, der formentlig findes i dette område. Det anfører jeg som en yderligere illustration af de økonomiske udgifter, som samfundet vil pådrage sig, hvis man skal leve op til denne lovgivnings ambitioner. Jeg synes derfor, at udvalget i hvert fald bør gå meget hårdt til værks over for administrationen, over for ministeren, for at få klarhed, for at få en realvurdering af de økonomiske konsekvenser. Målsætningen kan vi jo være enige om, et bredt flertal i dette ting formentlig, men man må have større overblik over de økonomiske konsekvenser. Det er udmærket og strålende, at man giver hjælpeskoleelever mulighed for at få specialarbejderuddannelse — de 25 pct. af hjælpeskoleeleverne, der kan magte det; de andre, der ikke kan magte det, må så placeres på anden måde, men må altså være klar over, at også det koster penge.

Mit parti kan som sagt tilsige en positiv medvirken til denne lovgivning, og vi imødeser et svar på de forskellige spørgsmål; vi har rejst.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Jeg vil gerne sige tak for den tilslutning, som lovforslaget har fået fra de fleste af ordførerne. Jeg synes, det lover godt for, at der kan komme et frugtbart udvalgsarbejde i gang igen, som der har været tilforn.

Jeg vil sige et par ord om de forskellige betragtninger, som er gået igen i de forskellige ordføreres indlæg.

Der er for det første finansieringsproblemet, hvor det jo ligger sådan, at man, har jeg forstået, i udvalget i efteråret har drøftet spørgsmålet om bloktilskud, om 100 pct.s bloktilskud og ingen direkte refusio-

ner. Siden er der sket det, at man i ministerierne har regnet på, hvilke økonomiske konsekvenser en sådan ordning ville kunne få kommunerne imellem f.eks. Disse beregninger har givet det resultat, at vi må erkende, at der er visse — jeg tror uoverstigelige — vanskeligheder ved en sådan løsning. Der vil til udvalgets første møde — ja, allerede inden, måske i morgen eller i overmorgen — foreligge et notat om de nævnte resultater, således at udvalget kan få lejlighed til at sætte sig ind i konsekvenserne af at gå over til fuldt bloktilskud også på det sociale område. Jeg har den opfattelse, at vi kommer til at drøfte dette finansieringsproblem igen og drøfte det helt fra bunden af under hensyn til det, der er anført som ønskeligt her i salen i dag.

Så er der fra flere sider rejst spørgsmålet om uddannelse af det nødvendige personale til gennemførelse af loven. Dertil kan jeg kun sige, at det er der jo allerede taget højde for, idet der er foretaget undersøgelse af behovet; der er kommet en betænkning, som jeg dog endnu ikke har haft i hænderne, så jeg kan ikke sige, hvad den går ud på, men man er i høj grad opmærksom på, at der er behov både for uddannelse af nye og for efteruddannelse af dem, der allerede har fået en uddannelse.

Men i øvrigt er det sociale arbejde jo ikke så forfærdelig meget anderledes, fordi vi trækker disse seks love sammen i én lov.

Fru Eva Gredal spurgte, om jeg ville fremsætte forslag om generelle mindstenormer for, hvad kommunerne skulle kunne yde, hvad de ville skaffe til veje af aktiviteter — det var vel nærmest det sidste — og hvad de ville skaffe til veje af faciliteter såsom plejehjem, institutioner o.lign.; det er der også flere andre, der har rørt ved.

Jeg kan sige til det generelt, at vi jo i al almindelighed i øjeblikket har den opfattelse, at vi skal lade kommunerne have større indflydelse, end de har haft hidtil, og jeg er betænkelig ved at lade gennemføre generelle mindstenormer såvel som generelle maksimumsnormer, idet de som regel altid kommer til at virke styrende for kommunerne, hvad der vel i og for sig også er tilsigtet, men kommer til at virke styrende på en forkert måde.

Begrundelsen for at lægge beslutningerne ud til kommunerne er jo den, at kommu-

[Socialministeren.]

nerne er de nærmeste til at kunne bedømme, hvordan en sag eller et problem kan løses bedst netop i det lokale område, som vedkommende kommune danner.

I bistandslovsforslaget er der jo taget hensyn til det på den måde, at der skal laves en plan over de sociale aktiviteter og faciliteter, og det er en plan, som skal godkendes af amtet. Jeg er nogenlunde sikker på, at disse planer er rummelige nok, bare vi magter at få dem gennemført.

Til det direkte spørgsmål fra fru Eva Gredal, om jeg vil være indforstået med, at der ydes ekstrabeløb til forsøg, kan jeg kun sige, at det vil jeg da være, men jeg synes i og for sig ikke, det er noget, vi behøver at drøfte i forbindelse med dette lovforslag.

Hr. Erlendsson pegede på, at det sandsynligvis ville give en væsentlig stigning i personaleforbruget, og at dette er påpeget i perspektivredegørelse II. Det er jo nok således, at uanset om vi gennemfører dette her, vil der blive tale om stigning i personaleforbruget i den sociale sektor, og det, at vi nu samler tingene sammen i én lov og samler tingene sammen i et enstrengt system, skulle i sig selv alt andet lige give en personalebesparelse. Hvis der er tale om en personaleforøgelse, må det ligge i, at man samtidig udbygger det sociale serviceapparat.

Til hr. Erlendssons tale om, hvad der er sket i Christiania osv., må jeg sige, at jeg føler ikke, jeg er berettiget til her fra talerstolen at redegøre for, hvad jeg ved om den sag.

Fru Grethe Philip nævnte forskellige ting og spurgte, hvor vi skal placere revalideringsopgaverne, idet hun nævnte, at der burde placeres revalideringsfolk i amterne — det vil vel sige i amternes sociale centre — til rådgivning for de mindre kommuner. Det mener jeg helt sikkert må være meningen. Når amterne skal være rådgivende for kommunerne, er det jo ikke mindst i de vanskelige revalideringssager, der er et stærkt behov, så jeg går ud fra, at det er en selvfølge, at amterne også skal dække det, og at man derfor sørger for at tiltrække sig nogle af de revalideringseksperter, som findes rundt om i centrene.

Med hensyn til finansieringen, som jeg har omtalt, var fru Grethe Philip også inde på spørgsmålet om bloktilskud; men så

sagde fru Grethe Philip videre, at det sandsynligvis vil gå således, at det, vi nu sætter i gang eller forøger i henseende til opsøgende og forebyggende arbejde, sandsynligvis vil give en stærk vækst i de sociale udgifter.

Det er muligt, at fru Grethe Philip har ret i det, men det er nu min opfattelse, at hvis der skal være nogen mening i opsøgende og forebyggende arbejde, skal målet være derigennem at nedsætte behovet for egentlige udgifter senere hen. Men det er jo således, at når man går ind i et forebyggende arbejde, har vi øjeblikkelig en række investeringer på halsen, mens gevinsten først virkelig fremkommer på et senere tidspunkt, måske et flere år senere tidspunkt som et resultat af det forebyggende arbejde. Hvis ikke det skulle være tilfældet, falder meget af min interesse for at gennemføre en sådan systemændring, som ligger i at gå ud i et opsøgende og forebyggende arbejde.

Hr. Simonsen nævnte, at sygesikringen var et dårligt eksempel på nedsættelse af personaleforbruget. Det mener jeg nu er ganske modsat; jeg mener, der er meget færre mennesker beskæftiget med sygesikring og dagpenge tilsammen, end der var i sygekasseordningens administration hidtil. Jeg ved med sikkerhed fra sygesikringen, at der er sket en kolossal reduktion af personalet. Det kunne være blevet endnu mindre, hvis folketinget i rette tid havde fået ophævet gruppe 2-området, så vi havde været fri for den specielle administration, der er for dette område. Jeg tror, at hvis vi får talt personalet op i det område, vil det vise sig, at der er sket en væsentlig besparelse; det skulle der også gerne være, for der er ofret mange penge på edb-siden.

Jeg var glad for at høre centrum-demokraternes repræsentant udtale, at vi må se i øjenene, at den vækst i andelen af nationalproduktet, som socialområdet har lagt beslag på i de senere år, ikke kan fortsætte.

Hr. Kurt Brauer var også inde på spørgsmålet om finansiering og igennem finansiering at sikre en inspiration for kommunerne til at gå ud i rådgivningen og det forebyggende arbejde, og det er jeg sådan set ikke uenig i. Om vi så kan finde en løsning, der kan tilfredsstille alle synspunkter, er noget andet, men vi må håbe, at det kan lykkes i udvalgsarbejdet.

Fru Inge Krogh gjorde opmærksom på, at

[Socialministeren.]

særforsorgen ikke kommer med i denne omgang, og beklagede, at særforsorgen ikke også flyttes til amtsregien. Dette synspunkt deler jeg fuldt ud, men jeg er af den opfattelse, som vel også tidligere forslagsstillere har været, at det er risikabelt, at vi laver alt for mange reformer på én gang. Det ville gøre iværksættelsen endnu vanskeligere, hvis vi også pålagde amterne på samme tid at overtage særforsorgen. Men jeg er enig i, at det er et naturligt led i helheden, og at der snarest skal tages stilling til, om ikke det vil være rimeligt at overføre særforsorgsområdet til amtsregien.

Fru Inge Krogh spørger, hvilke ekspertgrupper der skal tilknyttes amternes sociale centre, og påpeger, at der mangler en klar redegørelse for det i lovforslaget. Ja, det gør der vel, men det har vel været underforstået, at man skulle trække på de eksperter, der måtte findes i amterne på de forskellige områder, i hospitalsvæsenet, eller hvor de måtte befinde sig; det kan jo også være blandt speciallæger uden for hospitalerne.

Fru Hanne Reintoft var så utilfreds med lovforslaget, som man næsten kunne blive, og hvis jeg skulle følge denne indstilling, skulle jeg jo skyndsomst tage forslaget tilbage, så vi kunne fortsætte med det gode system, vi har i øjeblikket. Men det har jeg nu ikke i sinde at gøre. Jeg tror, at fru Hanne Reintoft skyder ved siden af, når hun betegner de mange ting i lovforslaget som værende dårlige og forkerte. Jeg er godt klar over, at der fra forskellige personalegruppers side er peget på det ene og det andet, som er anderledes, og som de føler vil blive dårligere end det, man kender i øjeblikket, men lad os nu se det i virksomhed. Jeg har jo lagt mange tanker og et meget stort arbejde i tilrettelæggelsen af dette lovforslag og i forberedelsen af det arbejde, som skal gøres.

Til det direkte spørgsmål, om jeg vil sørge for, at ikke alene klienterne havde en 4 ugers frist for klage, men at også den sociale ankestyrelse fik en 4 ugers frist til at svare, kan jeg sige, at det ville jeg gerne, men det er bare ikke muligt at få det gennemført. Jeg har allerede ved en tidligere lejlighed gjort opmærksom på, at indkøringen af den sociale ankestyrelse volder visse vanskeligheder, først og fremmest fordi antallet af

klager er langt større end forudset, men at man i ankestyrelsen er i fuld gang med at finde frem til en udvej for at få behandlet sagerne noget hurtigere, så vi kan komme ned på en rimelig frist. Så meget kan jeg love om det; det skal nok blive rettet.

Endelig er der jo også det, at der ifølge bistandsloven bliver oprettet ankenævn ude i amterne, og disse ankenævne vil formentlig være med til at aflaste ankestyrelsen og give en bedre mulighed for nær kontakt mellem borgerne og ankemyndigheden.

Hr. Ib Christensen påpeger, at loven gennemført i sin fulde kraft vil blive dyr, vil koste det hvide ud af øjenene. Ja, hvis loven skulle udføres øjeblikkelig til maksimum, ville det blive forholdsvis dyrt, det kan der ingen tvivl være om. Men sagen er jo den, at vi igennem dette lovforslag drager de 6 nuværende love sammen i én. Vi lægger grunden til det enstrengede sytem og får det dermed gennemført, og det skulle ikke i sig selv koste de mange penge. Men om forslaget åbner større muligheder for udvidelse af den sociale service, end de nugældende love gør, tør jeg ikke på stående fod afgøre.

Men der er jo, hvis vi ser ud over landet, mange mangler i den sociale service endnu — jeg tænker her på institutioner, på plejehjem o. lign. Der kunne være brug for mange ting, og hvis det skal skaffes på én gang, bliver det eventyrlig dyrt. Men det skal man ikke regne med, og det magter vi jo slet ikke at gøre på én gang, det vil tage nogen tid.

Med hensyn til arbejdsformidlingen og dens placering i forhold til bistandsloven, vel specielt til revalideringen, tror jeg, man har betragtet det som en selvfølge og er gået ud fra, at der altid af sig selv vil være det fornødne samarbejde mellem revalideringen og arbejdsformidlingen. De to ting hænger så nøje sammen, at det simpelt hen ikke kan være rimeligt at arbejde alvorligt med revalidering, medmindre man er i nøje kontakt med og får bistand fra arbejdsformidlingen.

Erlendsson (FP):

Jeg vil gerne sige, at hr. Peter Holst misforstod mig fuldstændig. Den gældende lov er absolut tilstrækkelig til at bringe ordnede forhold med hensyn til børnene i de forladte kasernebygninger derude, som nu kaldes Christiania; det kræves der ingen ny lov til at klare.

[Erlendsson.]

Hvis børneværnet gjorde sin pligt, eksisterede elendigheden på Bådsmandsstrædes kaserne ikke. Det derude kan kun finde sted, fordi overordnede myndigheder ikke griber ind over for Københavns børneværns fortolkning, der er i direkte modstrid med lovens indhold.

Den opdragelsesmæssige støtte i den nye bistandslov, som jeg omtalte i mit første indlæg ved omtalen af § 1, slår jo straks tonen an. I § 20 konstateres, at pligten til at underrette det sociale udvalg består, når et barn udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare — og det kan man vist roligt sige er tilfældet her ikke bare for dette barn, men for mange andre børn. I § 32 siges, at det påhviler det sociale udvalg at føre tilsyn med de forhold, hvorunder børn i kommunen lever, og at støtte forældrene med hensyn til børnenes opdragelse og pleje. I samme paragraf, stk. 4, står der, at man skal yde forældrene særlig vejledning og støtte, når barnet lever under utilfredsstillende forhold.

Det er fuldstændig barokt, at disse bestemmelser i årevis har kunnet tilsidesættes af Københavns børneværn, og at man har kunnet komme godt fra det.

Også i andre henseender skal man efter loven tage vare på et barn. Det siger f.eks. § 65, hvor der står, at ingen må modtage et barn under 14 år til døgnophold i privat pleje uden tilladelse fra det sociale udvalg. Der står også, at en plejetilladelse kun kan gives, når det efter en undersøgelse af familieplejen må antages, at opholdet vil være til gavn for barnet. Altså, børneværnet ved, hvor barnet er, men efter barnets mors beskrivelse er det ikke mennesker, som hun i hvert fald kan have nogen tillid til.

I § 67 står der, at det påhviler det sociale udvalg, medmindre hensynet til barnets velfærd i det enkelte tilfælde taler derimod, at sørge for, at forbindelsen mellem barnet og dets hjem holdes vedlige, og at søge at skabe mulighed for barnets tilbagevenden til hjemmet. Jeg ved ikke, om man vil fortolke det så hårdt, at man tror, barnets velfærd røgtes bedst ved, at det lever under de forhold, som jeg har beskrevet.

Disse bestemmelser findes alle i gældende lov. Hvordan kan da en sådan uhyrlighed

som et samarbejde mellem Københavns børneværn og Christiania finde sted? Findes der virkelig her i salen ét eneste menneske, der ville erklære sig tilfreds med en sådan holdning fra børneværnets side, hvis det var hans eller hendes eget barn, det drejede sig om? Det er jo sådan, man skal se på spørgsmålet.

Jeg kunne sige mere om disse ting, men jeg ser, at tiden er ved at løbe ud. Jeg vil gerne gentage mit forslag om, at man søger den anden og bedre kontakt i narkotikabekæmpelsen, som jeg har påvist, og jeg vil endnu en gang udtale min skuffelse over, at ministeren afviser mit spørgsmål. Jeg tog ganske vist mit udgangspunkt i en aktuel sag, men jeg talte om et problem, som gælder mange.

Peter Holst (V):

Mit ærinde denne gang er blot at forsøge en berigtigelse af en direkte forkert meddelelse, som hr. Erlendsson fremkom med i sit første indlæg.

Hr. Erlendsson delagtiggjorde da de øvrige af os i, at den nuværende statsminister for år tilbage havde udført en helt speciel kraftig indsats for at få Freddy Vedlon Hansen frigivet fra et tyrkisk fængsel. Jeg er i stand til at meddele, at det, der da skete, var en normal fremgangsmåde i henhold til aftaler Danmark og Tyrkiet imellem. Hr. Poul Hartling gjorde ingen særlig indsats overhovedet for nævnte person, hvilket betyder, at det, hr. Erlendsson oplyste os om, rent faktisk var forkert.

Grethe Philip (RV):

Ministeren nævnte, at jeg havde været inde på spørgsmålet om det opsøgende arbejde og det forebyggende arbejde, og hvad det ville medføre af økonomiske konsekvenser.

Jeg vil gerne have sagt, at jeg deler ministerens optimisme med hensyn til det forebyggende arbejde; jeg tror ligesom ministeren, at det er noget, man roligt kan sætte penge ind på. Også ud fra en rent økonomisk synsvinkel vil det vise sig at være en god investering, og så er der jo den menneskelige side ved siden af.

Men nu talte vi om det økonomiske, og dér, hvor jeg mente der ville blive tale om merudgifter, var ikke inden for det forebyg-

[Grothe Philip.]

gende, men inden for det opsøgende arbejde. Jeg har indtryk af, at der stadig væk sidder mennesker rundt omkring, som ikke er klar over de hjælpemuligheder, der er, og heller ikke bliver gjort opmærksom på dem. Jeg har selv hørt om en del tilfælde — det er jo af gode grunde vanskeligt at bedømme, hvor hyppigt de forekommer — hvor mennesker har været udkrevet fra hospitalsbehandling og derefter sidder syge og vanskeligt stillede, uden at nogen egentlig tager sagen op og kommer dem til hjælp, og hvor man kunne sætte ind på forskellig måde, men hvor det i mange tilfælde ville medføre visse øgede udgifter.

Jeg har også hørt om invaliderede, der levede i dagens Danmark under efter min mening helt utilbørlige boligforhold. Hvis man virkelig ville sætte ind og hjælpe dem, ville det næppe heller kunne ske uden visse øgede udgifter.

Det var det, jeg sigtede til, og jeg vil gerne gentage, at der her er tale om sociale grupper, som jeg i allerhøjeste grad synes har behov for hjælp fra samfundet. Men som sagt, vi skal bare være klar over, at der også er udgifter i det.

En enkelt bemærkning til ministerens svar på det, jeg var inde på: spørgsmålet om revalidering og mit ønske om, at hvis vi lægger disse opgaver ud til kommunerne, vil det formodentlig være hensigtsmæssigt, at vi får knyttet til amtskommunerne folk, der har siddet i revalideringen og har særlig erfaring fra dette arbejde. Jeg forstod, at ministeren ligesom jeg mente, at det havde betydning, og at det ville være godt, men jeg må sige, at jeg havde egentlig håbet, det ville blive mødt med et svar, der viste en lidt mere aktiv holdning. Det er muligt, at det vil gå af sig selv, men det var jo også muligt — og det var i og for sig dér, jeg gerne ville hen — at ministeren kunne gøre noget. Jeg tænker ikke på egentlige tvangsforanstaltninger eller pålæg, men jeg tænker på, at det var muligt, ministeren kunne tale med f.eks. amtskommunernes organisation eller Kommunernes Landsforening og derigennem få ledet dem ind på tanker, der fører hen til det, som vi åbenbart er enige om. Hvis ministeren er af den opfattelse, tror jeg nemlig ikke, man skal vente for længe, for det er jo nu, udsivningen fra revalideringen

tager fat, og den vil fortsætte, jo nærmere vi kommer det tidspunkt, hvor denne lov skal træde i kraft.

Så vil jeg blot slutte med et ønske om, at ministeren vil være med til at dykke ned i et forsøg på at finde frem til årsagerne til de sociale vanskeligheder, som folk møder, altså denne problematik, hvorfor får vi disse sociale tabere? Der er jo mange, der arbejder med det, og vi har forskellige redegørelser om det, men jeg føler, at vi stadig har et behov for at få gjort noget på det område. Vi har jo de forskellige undersøgelser fra socialforskningsinstituttet, men jeg forestiller mig, at det måske kunne være frugtbart, hvis man fra socialministeriets side som et led i forberedelsen af lovarbejdet, hyppigere end man hidtil har gjort det, stillede socialforskningsinstituttet opgaver, som kunne belyse problemer, der bliver aktuelle i forbindelse med lovforslag.

(Kort bemærkning)

Erlendsson (FP):

Til hr. Peter Holst vil jeg gerne sige: det taler til undskyldning for den daværende udenrigsminister, at han ikke gjorde sig særlige anstrengelser, når man ved, hvad det pågældende unge menneske nu anklages for.

Eva Grødal (S):

Jeg synes, at repræsentanten for fremskridtspartiet forenkler problemerne omkring børn og unge på Christiania temmelig meget og retter efter min mening uretfærdige angreb på Københavns kommunes børne- og ungdomsværn. Der er fra Københavns kommunes side gjort et meget stort arbejde, specielt fra børneværnets side, for at få børn og unge tilbage til deres familier og til deres miljø, men det er klart, at mange forældre måske ikke — fordi de på en eller anden måde er impliceret i sagen — føler det på samme måde, og hvis man kun får sagen set fra den ene side, kan man få det indtryk, at der ikke gøres nok. Men jeg må sige, at efter de erfaringer, jeg har, har Københavns kommune været særdeles aktiv.

Så må man også være klar over, at vi har en lang række børn og unge, som har været på vores institutioner, har været gennem hele møllen fra deres tidlige barndom, men

[Eva Gredal.]

som vi ikke har kunnet hjælpe, børn, vi har måttet give op over for, det må vi erkende. Vi besidder i dag ikke den tilstrækkelige viden til at hjælpe disse børn, og det må vi anklage os selv for, men man kan ikke ensidigt anklage Københavns børneværn. Jeg mener, vi må gøre alt, hvad vi kan for at få viden om, hvordan man kan hjælpe disse børn på den bedst mulige måde, hvis de har behov for det, men vi må altså også erkende, at der er mennesker her i samfundet, vi ikke er i stand til at hjælpe i dag. Selvfølgelig skulle det meget nødig være børn og unge, og jeg håber, vores viden kan blive større, så vi kan hjælpe på dette område.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Det er en uhyrlighed, at fru Eva Gredal skal kunne komme frem med den slags bemærkninger. Man samarbejder med et kriminelt miljø, Københavns børneværn samarbejder positivt med et kriminelt miljø og meddeler forældrene, at de ikke vil give bistand til, at forældrene kan få deres børn tilbage derfra. Det er en så fuldstændig forvreden og uforståelig tankegang, som ligger bag dette samarbejde, at alle de undskyldninger, fru Eva Gredal kom med om, hvorfor man ikke kunne hjælpe børnene, kan gælde til Wandsbek.

Ib Christensen (DR):

Selvfølgelig, hr. minister, skal der samarbejdes mellem det nye enstrengede sociale system og arbejdsformidlingskontorerne, og jeg har heller ikke ment, at der ikke fandt et sådant samarbejde sted, og at dette ikke normalt skete godt. Det, jeg sådan set bad om, var, om socialudvalget dog alligevel ikke kunne få noget mere at vide om, hvorledes man kunne tænke sig dette samarbejdes organisation, og hvorledes man ville klare disse problemer. For der må jo ske en eller anden form for udbygning af samarbejdet, hvis det skal fungere tilstrækkelig godt. Jeg ved, at der i bemærkningerne er henvisning til, at der kommer et cirkulære om denne problematik, men det ville være rart, om man, i hvert fald inden denne lov bliver færdig, kendte hovedindholdet i dette cirkulære.

Når jeg rejser dette spørgsmål, skyldes det altså min personlige erfaring for, at der i betydelig grad er klientsammenfald mellem revalideringsinstitutioner og revalideringscentre, mødrehjælpen og arbejdsformidlingen. Jeg kunne godt tænke mig at bede ministeren overveje at gennemføre en undersøgelse af, i hvilket omfang der er tale om klientsammenfald; det kunne jo belyse problematikken.

Der er nemlig sket det, at efterhånden som vi har fået et samfund, hvor der er næsten fuld beskæftigelse, er klientellet på arbejdsformidlingskontorerne blevet ændret; det bevirker, om jeg så må sige, at antallet af sociale tabere er blevet forholdsvis stort, og det kunne jo motivere overvejelser i retning af den fremtidige struktur med hensyn til arbejdsformidlingen i relation til det lovforslag, vi her behandler.

Endelig vil jeg bede ministeren om at overveje at gennemføre det, jeg allerede i mit første indlæg var inde på, uden at det havde form af et direkte spørgsmål, nemlig cost-benefit analyser af, hvad man kan få ud af disse midler. Det er en meget utilfredsstillende situation for de bevilgende myndigheder, men sandelig også, ved jeg, for personalet på de forskellige sociale institutioner og kontorer og centre af forskellig art, at man ikke rigtig har noget feed-back på, i hvilket omfang og hvordan bistanden er effektiv. Jeg tror derfor, der er et sammenfald af interesser både fra socialarbejdernes side og fra de bevilgende og administrative myndigheders side i at få foretaget sådanne analyser, ikke mindst i en situation, hvor vi besidder en stor grad af ressourceknaphed både personalemæssigt i denne sammenhæng her og økonomisk.

(Kort bemærkning).

Birgit Busk (FP):

Skal jeg forstå fru Eva Gredals redegørelse derhen, at fru Eva Gredal mener, det er i orden, at forældre til mindreårige børn skal være uden opsyn med deres børn?

Eva Gredal (S):

Det har jeg ikke på noget tidspunkt sagt. Men vi besidder altså ikke i samfundet i dag tvangsmidler, som kan tvinge børn hjem og tvinge dem til at være hos deres forældre og

[Eva Gredal.]

holde dem inde i lejlighederne. Derfor må vi bruge alle de midler, vi har, for at få en kontakt mellem forældre og børn, så man kan opbygge et rimeligt forhold igen. Vi har ikke tvangsmuligheden i dag.

(Kort bemærkning).

Erlendsson (FP):

Der står i bilstandslovsforslaget, som nu ligger her på bordet, som vi skal vedtage, og som er en direkte afskrift af en tidligere lov, at børneværnet skal hjælpe til at skabe kontakt med forældrene. Politiet forlanger ikke andet, end at børneværnet hjælper til at skaffe denne kontakt, og det nægter børneværnet.

Socialministeren (Jacob Sørensen):

Til fru Grethe Philips spørgsmål og bemærkninger om revalideringspersonalets overgang til amter og kommuner kan jeg sige, at det spørgsmål er under overvejelse og drøftelse i organisationerne og har været det længe. Jeg havde selv lejlighed til i efteråret at underskrive et brev til kommuner og amter og til visse personaleorganisationer om, hvordan man så på det i organisationerne.

Men man kan jo ikke forlange, at amterne og kommunerne ansætter nye folk, før vi har denne lov vedtaget. Når loven er vedtaget, er kommuner og amter naturligvis parat til at ansætte det personale, der er behov for, og som er til at få. Men vi skal også se i øjnene, at vi skal følge vort stive system med opslag osv. Det er jo ikke sådan i den offentlige sektor, at man med sikkerhed kan gå og handle med hinanden underhånden, om en stilling skal overtages af den eller den, selv om man nok har den opfattelse, at der visse steder snakkes om, hvordan fremtiden skal være.

Socialforskningsinstituttet gør jo et stort arbejde; om det så er det rigtige arbejde, det til enhver tid gør, er en anden sag, men der ofres jo meget på det alter. Det er vigtigt — og det er jeg enig med fru Grethe Philip i — at vi fra ministeriet og i forbindelse med lovgivningen benytter det instrument, vi har dér, til at belyse situationen så godt, som det er muligt, forud for fremsættelsen af lovforslag.

Til hr. Ib Christensens seneste indlæg om det rimelige i en cost-benefit undersøgelse af socialområdet — jeg betragter socialområdet som en helhed, ellers må vi have det afgrænset på en anden måde — vil jeg sige, at det er nok vanskeligt at foretage en sådan undersøgelse, det bliver jo i alt væsentligt en vurderingssag. Og i den sektor specielt kan ting jo ikke gøres op i penge alene; det er mennesker og menneskeskæbner, der hele tiden er tale om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (H. C. Toft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Med skrivelse af dags dato har indenrigsministeren fremsendt skriftlig besvarelse af et af medlem af folketinget Otto Mørch stillet spørgsmål. Spørgsmålet og besvarelsen vil blive optaget i Folketingstidende.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det politisk-økonomiske udvalg

Udtræder: Melchior

Ny stedf.: Brusvang

Det politisk-økonomiske udvalg:

Udtræder: Aage Frandsen

Ny stedf.: Gert Petersen.

Skriftligt besvaret spørgsmål.

Af Otto Mørch (S) til indenrigsministeren (22. januar 1974):

„Vil ministeren medvirke til, at civilforsvarets fredskatastrofeberedskaber personelt gøres 100 procent funktionsdygtige gennem en 3-årig rådighedspligt pålagt værnepligtige uddannet efter CF-lovens § 31?“ (Spm. nr. 57).

Begrundelse.

I dag skal rammerne i disse beredskaber udfyldes med frivilligt personel, dels af fri-

[Otto Mørch.]

villige, der har aftjent eller aftjener værnepligten efter CF-lovens §§ 7, 31 og 32, dels af sådanne frivillige, der af interesse melder sig til løsning af opgaver i civilforsvaret efter bestemmelserne i samme lovs § 41.

Den nugældende ordning har imidlertid vist sig ikke at fungere tilfredsstillende. Tilgangen på frivillig basis især blandt de færdiguddannede værnepligtige andrager kun ca. 10-15 procent pr. uddannet hold. Da disse værnepligtige på grund af deres uddannelse i brand- og redningstjeneste danner fundamentet i fredskatastrofeberedskaberne, medfører dette forhold en betydelig forringelse af fredskatastrofeberedskabernes effektivitet, dels gennem en for lang personel opbygningstid, dels gennem risiko for, at det tidligere indlærtes værdi forringes, når de, der har stillet sig til rådighed, må blive i beredskabet en længere årrække uden vedligeholdelsesøvelser.

Jeg er af den opfattelse, at dette forhold kan ændres gennem en pålagt rådighedspligt f. eks. de første 3 år efter færdiguddannelsen. Det omhandlede personel er i forvejen efter § 31, stk. 2, til rådighed for civilforsvaret indtil udløbet af det kalenderår, i hvilket de fylder 50 år.

Jeg finder endvidere, at man ikke vil være i uoverensstemmelse med loven gennem en anvendelse af § 31, stk. 4, der udtaler, at de værnepligtige kan genindkaldes til lejlighedsvisе mønstringer og øvelser af kortere varighed.

Denne mulighed anvendes efter de nuværende bestemmelser kun én gang det 2. eller 3. år efter færdiguddannelsen. Civilforsvarsstyrelsens cirkulære af 4. december 1964 angiver mulighed for indkaldelse til mønstring hvert andet år og vedligeholdelsesøvelse hvert andet år, maksimalt 24 timer indtil det fyldte 50. år.

En udnyttelse af rådighedspligten i et katastrofetilfælde ville således kunne træde i stedet for en mønstring eller øvelse.

En indførelse af en sådan rådighedspligt

ville ikke medføre yderligere belastning af civilforsvarets budgetter, idet det i forvejen opstillede administrations- og mobiliseringsapparat findes i de omhandlede civilforsvarsområder, jævnfør pligten i § 22 til opstilling af en hjælpetjeneste, dels til at afbøde følgerne af krigshandlinger, dels at yde øjeblikkelig indsats ved mere omfattende skader.

Der vil således være tale om en effektivisering af den principielle pligt for civilforsvaret til at drage omsorg for etableringen af de fornødne rammer for et fredstidsberedskab, således at det bliver praktisk muligt at drage nytte af civilforsvarets personel og dets materiel, hvor der måtte vise sig behov.

Indenrigsminister *Jacob Sørensen*s svar (29. januar 1974):

Da civilforsvarsloven i 1962 blev revideret, føjede man til lovens § 1 — dens formålsparagraf — et nyt stykke 2, der hjemler, at i det omfang, indenrigsministeren bestemmer, skal civilforsvaret også i fredstid yde bistand i katastrofetilfælde samt under andre tilsvarende forhold, der gør offentlig indgriben nødvendig. I så tilfælde finder bestemmelserne i civilforsvarsloven tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen tog sigte på at udvide mulighederne for i tilfælde af en alvorlig fredstidskatastrofe at nyttiggøre civilforsvaret i højere grad, end civilforsvarsloven af 1949 havde givet mulighed for. Den åbnede endvidere — i modsætning til 1949-loven — mulighed for at inddrage de kommunale civilforsvarsområder i katastrofeberedskabet.

For det af et civilforsvarsområde opstillede fredsmæssige katastrofeberedskab gælder på samme måde som for civilforsvarets øvrige fredsmæssige katastrofeberedskab, at der i princippet er tale om en bistand til samfundets almindelige beredskab, hvis myndigheder — såsom brandvæsen, politi m. fl. — forudsættes at tilkalde civilforsvaret, når katastrofesituationen gør det hensigtsmæssigt eller nødvendigt at rekvirere supplerende assistance.

[Indenrigsministeren.]

De nærmere retningslinier for opstilling af et fredsmæssigt katastrofeberedskab i civilforsvarsområderne er indeholdt i nogle bestemmelser, som civilforsvarsstyrelsen har udarbejdet, og som indenrigsministeriet med visse ændringer godkendte den 1. november 1968.

Når hr. Otto Mørch nu spørger, om jeg vil medvirke til, at civilforsvarets fredskatastrofeberedskab personelt gøres fuldt funktionsdygtigt ved at pålægge § 31-værnepligtige en 3-årig rådighedspligt — og det fremgår af den for spørgsmålet givne begrundelse, at der her kun tænkes på det fredsmæssige katastrofeberedskab i civilforsvarsområderne — må jeg svare, at jeg ikke på indeværende tidspunkt ser mig i stand til at give noget tilsagn om at medvirke til en styrkelse af det fredsmæssige katastrofeberedskab på den af spørgeren foreslåede måde.

Det har ikke i løbet af den tid, der har været levnet til besvarelse af dette spørgsmål, været muligt at tage stilling til, om der er behov for en styrkelse af fredstidskatastrofeberedskabet i forhold til det nuværende niveau.

Men jeg er villig til at undersøge, om et sådant behov eksisterer. Dette må imidlertid ske efter en grundig undersøgelse og bedømmelse af, hvorledes det fredstidskatastrofeberedskab, der eksisterer i dag, har fungeret.

Selv om det skulle vise sig, at der er behov for en større eller mindre styrkelse af fredstidskatastrofeberedskabet, er det i øvrigt ikke givet, at det skal ske på den af spørgeren foreslåede måde. Den vil bl. a. bryde med det hidtil gældende princip om, at enhver medvirken i fredstidskatastrofeberedskabet sker på frivillig basis.

Jeg kan dog til illustration af, hvorledes det kommunale katastrofeberedskab i en enkelt landsdel for nylig er blevet styrket, nævne den for stormflodsberedskabet i Sønderjylland truffene ordning. I en skrivelse af 24. oktober 1973 har indenrigsministeriet som en forsøgmæssig ordning, der gælder indtil udgangen af året 1975, bemyndiget formændene for civilforsvarskommissionerne i Bramminge, Ribe og Tønder (borgmestrene i de respektive byer) til i en situation, hvor evakuering af befolkningen fra marskegnene skønnes umiddelbart nødven-

dig på grund af fare for oversvømmelse, at indkalde de kommissionerne tildelte værnepligtige efter civilforsvarslovens § 31 til øjeblikkeligt fremmøde med henblik på civilforsvarsmæssig katastrofeindsats efter civilforsvarskommissionernes nærmere bestemmelse inden for rammerne af stormflodsberedskabet.

De værnepligtiges indsats i stormflodsberedskabet er på forhånd afgrænset til bistand i forbindelse med alarmering og evakuering af den oversvømmelsestruede befolkning.

Nu er det klart, at der for stormflodsberedskabets vedkommende foreligger en helt speciel situation — bl. a. fordi katastrofetypen på forhånd er defineret, og fordi der foreligger objektive kriterier for iværksættelsen af fredstidsmobiliseringen af de værnepligtige, idet vandbygningsmyndighederne har ansvaret for at give den katastrofemelding, som igangsætter alarmsituationen.

Det må forudses, at det vil være langt vanskeligere at fastsætte præcise kriterier for, under hvilke omstændigheder en bemyndigelse til civilforsvarskommissionerne i hele landet til at mobilisere § 31-værnepligtige i en fredstidskatastrofesituation skal kunne benyttes.

Også af den grund må der foretages en grundig afvejelse af, om en eventuel fornøden styrkelse af fredstidskatastrofeberedskabet hensigtsmæssigt kan ske på den af spørgeren foreslåede måde.

Fjerde næstformand (H. C. Toft):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 30. januar, kl. 9 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Ib Andersen.*
- 2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Ib Andersen.*
- 3) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmedlem Guldborg.*
- 4) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmedlem Guldborg.*

[Formanden.]

- 5) Spørgsmål om fremme af forespørgsel til
socialministeren af Eva Gredal m. fl.
- 6) Forespørgsel til udenrigsministeren af Ivar
Nørgaard m. fl.

- 7) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse.
- 8) Spørgsmål til ministrene.

Mødet hævet kl. 18.04.
